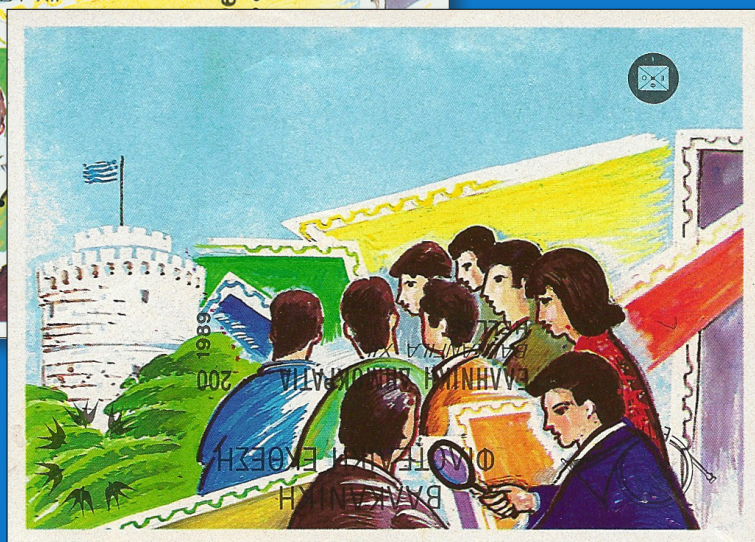

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΦΙΛΟΤΕΛΙΣΤΗΣ

Πανελλήνιος Σύλλογος
Θεματικού Φιλοτελισμού & Νεότητας

Τριμηνιαίο φιλοτελικό & πολιτιστικό περιοδικό

Έτος 13^ο, Αρ. 49. Ιανουάριος - Μάρτιος 2012

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΦΙΛΟΤΕΛΙΣΤΗΣ

Τριμηνιαία Περιοδική Έκδοση, Έτος 13^ο, Τεύχος 49^ο, Ιανουάριος-Μάρτιος 2012
Ιδιοκτήτης: ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΘΕΜΑΤΙΚΟΥ ΦΙΛΟΤΕΛΙΣΜΟΥ

Εκδότης-Διευθυντής: Π.Λεούσης.

Συντακτική Επιτροπή: Π.Λεούσης, Π.Καγκελάρης, Θ. Απέργης

Αγίου Δημητρίου 12, 14452 Μεταμόρφωση. Τηλ. 210 2825134, e-mail: p_leoussis@hotmail.com

www.thematic-philatelist.gr, <http://themaphila.blogspot.com>

Υπεύθυνος τυπογραφείου: "NO+ADO", Κυριάκος Αλεξίου & Σια ΕΕ
Διανέμεται δωρεάν στα μέλη. Ετήσια Συνδρομή € 15. Εγγραφή € 5.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

CONTENTS

Γράμμα του προέδρου	1	Editorial	1
Τα δικά μας και δικά σας νέα.....	2	Philatelic news	2
Το καλαμπόκι	4	The maize	4
“Συμφωνία της Ανταρκτικής”	9	“The Antarctic symphony”	9
“Το ταγκό και η ιστορία του” στη Μυτιλήνη	10	The palimpsest of Archimedes	10
Το παλίμψηστο του Αρχιμήδη	12	David Livingstone	12
Ντέιβιντ Λίβινγκσκον	14	Our society’s celebration for the New Year	15
Η γιορτή της βασιλόπιτας του 2012	17	The “tango” speech in Mytilene	16
Αναδρομή στις Ελληνικές Φιλοτελικές Εκθέσεις	18	History of the Hellenic philatelic exhibitions	18
Φέρεντς Πούσκας	22	Ferenc Puskas	22
Τάδε έφη Καποδίστριας	23	Thus spoke Kapodiasias	23
Ο υπερσιβηρικός σιδηρόδρομος	24	The Trans-Siberian Railway	24
Ινές ντε Κάστρο	28	Ines de Castro	28
Συλλογή “Το ξύλο ...σε όλες τις χρήσεις του”	30	Collection “The wood ...in all its uses”	30
Πήγασος, το φτερωτό άλογο των θεών	38	Pegasus, the flying horse of the gods	38
Αχ! Αυτό το πλάνο	40	Thematic plans	40
Τα αναστενάρια	41	The firewalking	41
Νέες εκδόσεις Ελλάδας - Κύπρου - ΟΗΕ	42	New issues of Greece, Cyprus, UN	42

*Εικόνα εξωφύλλου: Ασυνήθιστη και εντυπωσιακή ποικιλία του φεγιά του 1989
(ελλειπής εκτύπωση, ανεστραμμένη εκτύπωση, χωρίς οδόντωση).*

THE THEMATIC PHILATELIST

Quarterly Journal. Year 13th. No 49, January-Mars 2012

Owner: THE PANHELLENIC SOCIETY OF THEMATIC PHILATELY

Editor-Director: Pantelis Leoussis

Editorial Committee: P. Leoussis, P. Cangelaris, Th. Apergis

Address: 12, Agiou Dimitriou Str., GR-14452 Metamorphosi, Athens

Tel. +31- 210-2825134; e-mail: p_leoussis@hotmail.com

www.thematic-philatelist.gr, <http://themaphila.blogspot.com>

The journal is distributed gratis to the members

Annual subscription € 15. New members' subscription € 5

Διοικητικό Συμβούλιο 2011-2013 Πανελληνίου Συλλόγου Θεματικού Φιλοτελισμού

Παντελής Λεούσης Πρόεδρος,
Παναγιώτης Καγκελάρης Αντιπρόεδρος,
Σπύρος Παπαγιάννης Γεν. Γραμματέας,
Αλέκος Ιατρίδης Ταμίας,
Βασίλης Αγραφιώτης Έφορος,
Θανάσης Απέργης (Θεσσαλονίκη) μέλος,
Αριστομένης Καλυβιώτης (Καρδίτσα) μέλος.

Εξελεγκτική επιτροπή:
Βασίλης Αποστολόπουλος
Παναγιώτης Θεοδωρόπουλος
Ευάγγελος Ολύμπιος

Ο Θεματικός φιλοτελιστής έχει τιμηθεί με τα εξής μετάλλια:
EUROCUPRUM 2001 (Πολωνία) Χάλκινο, ΕΦΙΛΑ 2002 (Ελλάδα) Μεγάλο Αργυρό
TEMEX 2003 (Αργεντινή) Μεγάλο Αργυρό, BRNO 2005 (Τσεχία) Επάργυρο
JERUSALEM 2006 Αργυρό, BALKANFILA 2007 Μεγάλο Αργυρό, CHINA 2009 Αργυρό,
ANTVERPIA 2010 Αργυρό

Επισκεφτείτε την ιστοσελίδα μας και το blog:

www.thematic-philatelist.gr

<http://themaphila.blogspot.com>

Προς τους φίλους αναγνώστες...

Αγαπητοί φίλοι,

Σε μία εποχή που ο εγγενώς αδύναμος ελληνικός φιλοτελισμός χάνει μέρα με τη μέρα την όποια μικρή υποστήριξη είχε, όταν στο αίτημα για την οργάνωση μιας - έστω μικρής- έκθεσης τα Ελληνικά Ταχυδρομεία απαντούν με το -καθιερωμένο πια- μότο "βρείτε σπόνσορες και κάντε τη", όταν επίκειται η ιδιωτικοποίηση/πώληση των ΕΛΤΑ με άγνωστη και επισφαλή την τύχη ακόμα και αυτού του μικρού ετήσιου βοηθήματος, όταν ο αριθμός των φιλοτελιστών μικραίνει δραματικά ενώ η απουσία των νέων είναι ολοκληρωτική, όταν, τέλος, για όλους τους παραπάνω λόγους οι περισσότεροι σύλλογοι πνέουν τα λούσια -όσοι δεν τα έχουν ήδη "πνεύσει"-, ένα μικρό φως άναψε κάπου στον ορίζοντα, για να αποδείξει ότι οι άνθρωποι (οι φιλοτελιστές, εν προκειμένω) δεν θα πάψουν ποτέ να ονειρεύονται, να ελπίζουν, να προσπαθούν.

Αναφέρομαι στην υπέροχη προσπάθεια που ξεκίνησε ένα χρόνο πριν, όταν στην Γενική Συνέλευση της ΕΦΟ του 2011 ένας αγνός φιλοτελιστής, ο Σάββας Βουλγαρίδης, Γ. Γραμματέας της Φ. Ε. Πειραιώς, άνοιξε με γενναιόδωρο τρόπο την σκυταλοδρομία των προσφορών για να αποκτήσει η ΕΦΟ ιδιόκτητη στέγη. Ακολούθησαν και άλλοι, σύλλογοι και απλοί φιλοτελιστές, περισσότερο ή λιγότερο γενναιόδωροι, με αποτέλεσμα να βρισκόμαστε σήμερα ένα βήμα πριν το όνειρο.

Τη στιγμή που γράφονται αυτές οι γραμμές, η ΕΦΟ ίσως να έχει ήδη το δικό της σπίτι. Θα έχει απαλλαγεί από το βραχνά του ενοικίου, από τις σκέψεις για φιλοξενία σε εντευκτήρια συλλόγων, από τους προβληματισμούς για την εξεύρεση χώρου φύλαξης του αρχείου της. Διότι μία Ομοσπονδία, ένα δευτεροβάθμιο όργανο, δεν μπορεί και δεν πρέπει να περιφέρεται σαν επαίτης, σαν αδιόργανος, εξαιτίας των ελάχιστων πόρων και της μόνιμης δυσκολίας της να πληρώνει το ενοίκιο και τις υπόλοιπες δαπάνες. Η αξιοπρέπεια μιας Ομοσπονδίας αντανακλά στην αξιοπρέπεια και στο κύρος όλων των μελών της, ολόκληρου του οργανωμένου ελληνικού φιλοτελισμού.

Χαιρετίζουμε λοιπόν με ιδιαίτερη χαρά αυτή την εξέλιξη. Πρόκειται για μια επιτυχία με αντίκτυπο σε όλους του συλλόγους/μέλη της ΕΦΟ, σε όλους τους φιλοτελιστές.

Μπράβο μας!

Ο πρόεδρος

Διαγωνισμός στη Δωδεκάνησο

Η Φιλοτελική Ένωση Δωδεκανήσου, στα πλαίσια των εορτασμών της φετινής 64ης επετείου της Ενσωμάτωσης των Δωδεκανήσων με την Ελλάδα, προκήρυξε διαγωνισμό για την σχεδίαση Γραμματοσήμου με θέμα "Γραμματοσήμο και Δωδεκάνησα".

Στο Διαγωνισμό δικαίωμα συμμετοχής είχαν μαθητές Γυμνασίων και των τριών μεγαλύτερων τάξεων του Δημοτικού, από όλα τα σχολεία της Δωδεκάνησου.

Στους νικητές του διαγωνισμού υπάρχει πρόβλεψη να δοθούν χρηματικά βραβεία.

Αλλαγή στο ΔΣ του Συλλόγου μας

Ο Ιωακείμ Χαλβατζιδόπουλος, μέλος του ΔΣ του συλλόγου μας και από έτους Γ. Γραμματέας, υπέβαλε πρόσφατα την παραίτησή του. Αυτό διότι είναι ταυτόχρονα αντιπρόεδρος της Ελληνικής Φιλοτελικής Εταιρείας, και, σύμφωνα με το καταστατικό της, θεωρείται ασυμβίβαστο μέλος του ΔΣ της να ανήκει σε ΔΣ άλλης εταιρείας.

Κατόπιν τούτου, τη θέση του κατέλαβε ο Σπύρος Παπαγιάννης, πρώτος επιλαχών των τελευταίων αρχαιρεσιών, ο οποίος και ανέλαβε καθήκοντα Γενικού Γραμματέα.

Υπενθυμίζουμε ότι ο Σπύρος Παπαγιάννης είναι ο δημιουργός και διαχειριστής του ιδιαίτερα επιτυχημένου και δημοφιλούς <http://themaphila.blogspot.com> του συλλόγου μας.

Έκθεση στη Ρόδο

Η Φιλοτελική Ένωση Δωδεκανήσου προγραμμάτισε για τις 11 Μαΐου 2012 έκθεση με τίτλο "Θεματική Έκθεση Γραμματοσήμου και Έκθεση Φωτογραφίας της Ρόδου του χθες". Θα έχει διάρκεια έως τις 15 Μαΐου και θα φιλοξενηθεί στο Κατάλυμα της Γαλλίας, στην παλιά πόλη της Ρόδου.

Για περισσότερες πληροφορίες και λεπτομέρειες μπορεί κανείς να επισκέπτεται την ιστοσελίδα www.fedod.gr που πρόσφατα απόκτησε η Ένωση.

Νέα Διοικητικά Συμβούλια

Μετά τις πρόσφατες αρχαιρεσίες για την ανάδειξη νέων Διοικητικών Συμβουλίων Φιλοτελικών Εταιρειών της χώρας και την σύστασή τους σε σώμα, αυτά διαμορφώθηκαν ως εξής:

- Ελληνική Φιλοτελική Εταιρεία
Γεώργιος Σπάρης, Πρόεδρος
Ι. Χαλβατζιδόπουλος, Αντιπρόεδρος
Άγγ. Καμπουράκης, Γεν. Γραμματέας
Αντ. Μανωλούδης, Ειδ. Γραμματέας
Δημοσθένης Κωνσταντινίδης, Ταμίας
Θεόδ. Παπαηλιού, Έφορος Συλλογής
Γ. Σωτηρόπουλος, Έφορος Τευχιδίων
Μαν. Μυλωνάκης, Έφορος Συν/λαγών
Νεοκλής Ζαφειρακόπουλος, Κοσμήτωρ
Κώστας Χαζάπης, Έφορος Φιλοτέλειας
Α. Βιρβίλης, Σύμβουλος στην Ε.Φ.Ο.
Β. Αποστολόπουλος, Σύμβ. Νεότητας
- Φιλοτελική Εταιρεία Αθηνών
Σφηκας Κωνσταντίνος, Πρόεδρος
Δουδούμης Στυλιανός, Αντιπρόεδρος
Γιαννακόπουλος Ανάρ., Γ. Γραμματέας
Κουκούλιος Αναστ., Ειδ. Γραμματέας
Τζιγκουνάκης Μιχαήλ, Ταμίας
Ρουμπέας Χαράλαμπος, Σύμβουλος
Μαβίδης Χαράλαμπος, Σύμβουλος
Ανδρειώτης Νικόλαος, Σύμβουλος
Μπαμπλέκος Ηρακλής, Σύμβουλος
- Φιλοτελική Εταιρεία Λέσβου
Βαΐτης Μιχάλης, πρόεδρος
Ευστράτιος Αναγνώστου, Αντιπρόεδρος
Γεώργιος Γουγούλας, Γεν. Γραμματέας

Αντώνιος Δουκαρέλλης, Ταμίας
Εμμ. Χατζηχαλικάς, Ειδ. Γραμματέας
Αντ.Χατζηχαραλάμπους, Κοσμήτωρ
Παναγιώτα Μπαρέκου, Μέλος

Τα 15χρονα του Π.Ο.Φ.Ο.Μοσχάτου

Με τη συμπλήρωση 15 ετών από την ίδρυσή του, ο Πολιτιστικός Φιλοτελικός Όμιλος Μοσχάτου οργάνωσε μία θαυμάσια γιορτή-δείπνο στην αίθουσα Αρίων της οδού Πειραιώς, κατά τη διάρκεια της οποίας κόπηκε και η πρωτοχρονιάτικη πίτα.

Στο πλήθος των συνδαιτυμόνων περιλαμβάνονταν ο Διευθυντής Φιλοτελισμού ΕΛΤΑ Α. Στούμπης, ο Σύμβουλος Φιλοτελισμού Μ. Κωνσταντίνης, οι τέως Διευθυντές Φιλοτελισμού Δ. Ρούκος και Β. Σχοινιάς, ο πρόεδρος της ΕΦΟ Α. Βιρβίλης, πρόεδροι πολλών φιλοτελικών σωματείων, φιλοτελιστές και φίλοι του Ομίλου.

Θετική συμβολή στην όμορφη ατμόσφαιρα και στην όλη επιτυχία της γιορτής είχε και η ζωντανή μουσική από ντουέτο εγχόρδων.

Φιλοτελικές απώλειες

- Την Δευτέρα 6 Φεβρουαρίου 2012 πέθανε σε ηλικία 80 ετών, ύστερα από σύντομη ασθένεια, ο επί σειρά ετών Πρόεδρος της Φιλοτελικής Εταιρείας Κερκύρας Κωνσταντίνος Κόντης.

Από οικογένεια φιλοτελιστών - ο πατέρας του Δημήτριος υπήρξε ιδρυτικό μέλος του πρώτου Δ.Σ. της Φ. Ε. Κερκύρας (1931) -, ο εκλιπών υπήρξε μελετητής και συλλέκτης βρετανικών αποικιών, καθώς και μεγάλων και μικρών κεφαλών Ερμή.

Θεράμια συλλυπητήρια στους οικείους του.

- Στις 27 Φεβρουαρίου, η φίλη Ελληνική Φιλοτελική Εταιρεία, αλλά και ολόκληρος ο ελληνικός φιλοτελισμός, έγιναν φτωχότεροι. Έφυγε από τη ζωή ο Τάκης Ιωαννίδης, ένας από τους σοβαρότερους συλλέκτες και μελετητές του ελληνικού γραμματισμού.

Ο Ιωαννίδης, με την μακρόχρονη παρουσία του στα φιλοτελικά πράγματα την χώρας και με την πυκνή αρθρογραφία του και το εν γένει συγγραφικό του έργο, άφησε τις δικές του στέρεες παρακαταθήκες στον παραδοσιακό φιλοτελισμό.

Θα τον θυμόμαστε πάντα.

Η βασιλόπιτα της Φ. Ε. Πειραιά

Την Κυριακή, 26 Φεβρουαρίου, η Φιλοτελική Εταιρεία Πειραιά έκοψε την πρωτοχρονιάτικη πίτα της στο αίθριο του πανέμορφου ιστορικού παλαιού ταχυδρομείου του μεγάλου λιμανιού.

Παρευρέθηκαν Διευθυντής Φιλοτελισμού ΕΛΤΑ Άγ. Στούμπης, ο Πρόεδρος και μέλη του ΔΣ της ΕΦΟ, δημοτικοί σύμβουλοι και άλλοι παράγοντες του Δήμου, πολλοί φιλοτελιστές και φίλοι της Εταιρείας.

Η γιορτή που συνόδευσε ευχάριστα πιανίστας με άριστες μουσικές επιλογές, ολοκληρώθηκε με μικρό γεύμα.

Ολυμπιακή έκθεση

Με τίτλο "Ελλάδα και σύγχρονοι Ολυμπιακοί Αγώνες 1896-2012" διοργανώνεται στο Ζάππειο Μέγαρο, από 15 -20 Μαΐου, έκθεση ολυμπιακών τεκμηρίων και ενθυμημάτων.

Η διοργάνωση, που τελεί υπό την αιγίδα των Υπουργείων Παιδείας και Πολιτισμού, της Περιφέρειας Αττικής, του Δήμου Αθηναίων και του ΕΛΤΑ, γίνεται στο πλαίσιο της 18ης Διεθνούς Συνάντησης Συλλεκτών Ολυμπιακών Ενθυμημάτων.

Η ημέρα των εγκαινίων της έκθεσης συμπίπτει με αυτήν της Τελετής Παράδοσης της Ολυμπιακής Φλόγας στην Οργανωτική Επιτροπή της Ολυμπιάδας του Λονδίνου, που θα λάβει χώρα στο Καλλιμάρμαρο Στάδιο.

Συνένωση δυνάμεων

Έχοντας πλέον βεβαιωθεί ότι για την οργάνωση μιας έκθεσης, μεγαλύτερης ή μικρότερης, δεν πρέπει να αναμένουμε βοήθεια από πουθενά, και με την επίσης βεβαιότητα ότι οι φιλοτελικοί σύλλογοι δεν έχουν τη δυνατότητα να αναλάβουν ένα παρόμοιο εγχείρημα από μόνοι τους, αποφασίσαμε να ενώσουμε τις δυνάμεις μας. Σε πρόσφατη επικοινωνία των προέδρων της Ε. Ε. Σ. Καρτών Μάξιμουμ, των «Φιλοτελιστών των Αθηνών» και του συλλόγου μας, συμφωνήθηκε μία ισότιμη συνεργασία γι' αυτό το σκοπό και ήδη άρχισαν οι ενέργειες για την εξεύρεση του κατάλληλου χώρου που θα στεγάσει αυτή την προσπάθεια.

Κοινή πλέον είναι η πεποίθηση πως μόνο με κοινές προσπάθειες και δράσεις θα καταστεί δυνατόν να αντιμετωπιστεί η κρίση, που δεν άφησε ούτε το φιλοτελισμό ανεπηρέαστο.

ΤΟ ΚΑΛΑΜΠΟΚΙ

Η καλλιέργεια του καλαμποκιού άρχισε στην Αμερική από τα πολύ μακρινά χρόνια. Η διαδικασία του μετασχηματισμού του φυτού ήταν τόσο ριζική που μέχρι τώρα δεν έγινε κατορθωτό να εξακριβωθεί με βεβαιότητα το πρωτογενές άγριο φυτό του καλαμποκιού. Αναφέρουμε εδώ πως το σημερινό καλαμπόκι είναι το προϊόν μιας διαδικασίας υβριδισμού άγριων φυτών όπως το *gama* και το *teosinte*. Γι' αυτό το τελευταίο γνωρίζουμε ότι οι Αζτέκοι το ονόμαζαν "Τεοκίντλε", που σημαίνει "καλαμπόκι των θεών". Επομένως αυτό μπορεί να θεωρηθεί σαν ένας απ' τους προγόνους του σημερινού καλαμποκιού.

Όταν οι Ευρωπαίοι εισχώρησαν στην Αμερική, αυτό το δημητριακό που ήταν παντού άγνωστο, ήταν ήδη διαδεδομένο σε μια πολύ μεγάλη έκταση, που άρχιζε από τον νότιο Καναδά και έφτανε μέχρι και τη Χιλή. Αλλά και οι τεχνικές της καλλιέργειας και προετοιμασίας φάνερωναν ιδιαίτερα παλιά προέλευση. Έγινε προσπάθεια να διακριβωθεί σε ποια συγκεκριμένη περιοχή άρχισε η καλλιέργεια του καλαμποκιού. Το 1948, σε μια προϊστορική σπηλιά του Νέου Μεξικού (πολιτισμός "Κοκίζε"), ανακαλύφθηκαν μικρά στάχυα καλαμποκιού μή-

κους 2-3 εκ. που χρονολογούνταν από την 4η ή 3η χιλιετία π.Χ. Το 1960 μια σειρά από εξερευνήσεις στην κοιλάδα του Τεχουακάν, στα νότια-κεντρικά του Μεξικού, επέτρεψε την επιβεβαίωση πως υπήρξε εκεί μια ανθρώπινη εγκατάσταση που χρονολογείται από το 10.000 - 9.000 π.Χ. Μελέτες απέδειξαν με αρκετή βεβαιότητα ότι στο σημείο αυτό καλλιεργήθηκε για πρώτη φορά καλαμπόκι γύρω στην 7η έως 8η χιλιετία π.Χ.

Στις Άνδεις της νότιας Αμερικής, σε σπηλιές της ζώνης του Αγιακούχο (Περού) βρέθηκε ένας τύπος πρωτόγονου καλαμποκιού ηλικίας τουλάχιστον 5.500 ετών. Στις ακτές του Περού το καλλιεργημένο καλαμπόκι εμφανίστηκε περίπου 1000 χρόνια αργότερα (2.500 π.Χ.). Κατόπιν εμφανίστηκε μια ποικιλία καλύτερης ποιότητας, προφανώς εισηγμένη από το Μεξικό. Έκτοτε το καλαμπόκι έγινε και στο Περού ένα από τα βασικότερα διατροφικά προϊόντα.

Ήταν τόσο μεγάλη η επίδραση του καλαμποκιού στη ζωή των ανθρώπων της Λατινικής Αμερικής ώστε, σύμφωνα με τη θρησκευτική παράδοση των Μάγια, οι πρώτοι άνθρωποι δημιουργήθηκαν από ζύμη καλαμποκιού!

Υπότιλος: "Πεζούλες του Πισάκ, Κούσκο. Σύστημα των Ίνκας για την καλλιέργεια του καλαμποκιού".

Οι σπόροι του καλαμποκιού μπορεί να είναι διαφόρων χρωμάτων.

Το καλαμπόκι είναι ένα φυτό με στέλεχος όρθιο, χωρίς διακλαδώσεις, με φύλλα εναλλασσόμενα και ριζικό σύστημα δεματοειδές. Το ύψος του φθάνει και συχνά ξεπερνά τα τρία μέτρα. Στην κορυφή του στελέχους εμφανίζεται η βοτρυοειδής ταξιανθία (φούντα) που αποτελεί το άρρεν όργανο του φυτού, ενώ δύο έως τέσσερες μικρότερες θηλυκές ανθοταξίες φύονται περίπου στη μέση του στελέχους.

Τα "γένια" στην κορυφή του σταχυού, χαρακτηριστικό του καλαμποκιού.

Οι σπόροι είναι πολυάριθμοι, χρώματος κίτρινου, λευκού, ροδαλού, και κάποτε βιολέ ή γαλαζόμαυρου, τοποθετημένοι σε παράλληλες σειρές πάνω στο άξονα του σταμπίου που κοινά το ονομάζουμε "κότσαλο". Στην κορυφή του σταχυού, την εποχή της ανθοφορίας, εμφανίζονται ο θύσανος (γένια).

Οι υποκατηγορίες αναγνωρίζονται από τα μορφολογικά χαρακτηριστικά του κόκκου (σπυριού). Αυτές είναι: το οδοντωτό, το αιαλωδες, το αλευρώδες, το γλυκύ, το σκ-

χαρούχο και αυτό που χρησιμοποιούμε για ποπ κορν.

Από διατροφικής απόψεως, τα πιο χρήσιμα είναι τα δύο πρώτα.

Στα μειονεκτήματα του καλαμποκιού σαν διατροφικού προϊόντος πρέπει να επισημανθεί η μικρή προσφορά του σε πρωτεΐνες, που οφείλεται στην έλλειψη κάποιων αμινοξέων όπως η λυσίνη, καθώς και η χαμηλή περιεκτικότητά του σε ασβέστιο και βιταμίνη ΡΡ. Σε αντιστάθμισμα, η υψηλή περιεκτικότητα σε κάποια αμινοξέα δικαιολογεί την μεγάλη θερμιδική και θρεπτική ικανότητά του και την ευπεισία του.

Σήμερα το καλαμπόκι καλλιεργείται σε όλες τις εύκρατες ζώνες της Ευρώπης και της Αμερικής και η μεγάλη παραγωγή του κατατάσσει στην τρίτη θέση από πλευράς σημασίας, μετά το σιτάρι και το ρύζι. Οι μεγαλύτεροι παραγωγοί καλαμποκιού είναι οι ΗΠΑ, η Βραζιλία, η Ρωσία, ο Καναδάς και η Αργεντινή. Για πολλές χώ-

Από την Αμερική και την Αφρική, έως την Ευρώπη και την Ασία, το καλαμπόκι είναι διαδεδομένο παντού, σε ολόκληρο τον κόσμο.

ρες αντιπροσωπεύει την κύρια διατροφή.

Το καλαμπόκι χρησιμοποιείται ευρέως και σαν χορτονομή, είτε χλωρό, είτε αποξηραμένο. Είναι γεγονός ότι, χρόνο με το χρόνο, κερδίζει όλο και μεγαλύτερο έδαφος σαν ζωτροφή, ενώ όλο και λιγοστεύει η χρήση του σαν διατροφικό προϊόν του ίδιου του ανθρώπου.

Οι κόκκοι του καλαμποκιού καταναλώνονται είτε αλευροποιημένοι, είτε ολόκληροι, βρασμένοι ή ψημένοι (καφαλισμένοι όπως το ποπ κορν) ή και σε νιάδες (cornflakes).

Από τους κόκκους του παίρνουμε ακόμα σπορέλαιο αρίστης ποιότητας, άμυλο, γλυκόζη και αλκοόλ. Το καλαμπόκι είναι σήμερα ένα από τα βασικά ελαιοφόρα φυτά, εφόσον ο σπόρος του περιέχουν 35 έως 50% λάδι, και πολυάριθμοι τύποι λαδιού του εμπορίου αποτελούνται εν μέρει ή εν όλω από λάδι καλαμποκιού. Στην Ιταλία, για παράδειγμα, είναι πασίγνωστο το καλαμποκέλαιο "Cuore" (Καρδιά).

Για να απορροφηθούν τα μέγιστα περισεύματα δημητριακών ορισμένων χωρών και για να παράγουμε παράλληλα βενζίνη απαλλαγμένη από μόλυβδο (που προστίθεται για να αυξάνει τον αριθμό των οκτανίων), έγινε η σκέψη να την αναμείξουμε με αιθυλική αλκοόλη. Μπορούμε επίσης να λάβουμε αιθάνιο από προϊόντα με μεγάλη περιεκτικότητα σε άμυλο, όπως το σιτάρι, το καλαμπόκι, οι πατάτες, τα κοκκινόγούλια, κλπ. Στην Βραζιλία, για παράδειγμα, εδώ και μερικά χρόνια, πολλά

Σφραγίδα ΗΠΑ για την ετήσια Γιορτή του Καλαμποκιού στο Ιλινόις

αυτοκίνητα κυκλοφορούν χρησιμοποιώντας ένα μίγμα αλκοόλ-βενζίνης.

Με τα υπολείμματα της βιομηχανικής επεξεργασίας του καλαμποκιού παρασκευάζονται διάφορες ζωτροφές. Τα φύλλα από το στάχυ του καλαμποκιού αποτελούσαν κάποτε το παραγέμισμα του στρώματος των χωρικών, ενώ το κότσαλο (το ξυλώδες κοτσάνι που απομένει μετά την αφαίρεση των κόκκων) χρησιμοποιείται για την παραγωγή της σελουλόζης.

Ηδη από το 700 μ.Χ., η φαρμακευτική γνώριζε για τις διουρητικές ικανότητες του αφεψήματος από τα "γένια" του καλαμποκιού και τις συνιστούσε στις χολοκυστοπάθειες, στις ασθένειες του ουροποιητικού, στις καρδιακές ανεπάρκειες και στην υδρωπικία.

Στην επιστροφή από το πρώτο του ταξίδι στην Αμερική (1493), ο Κολόμβος έφερε στην Ισπανία μερικά δείγματα από προϊόντα που ανακάλυψε στα καινούργια εδάφη. Μεταξύ αυτών ήταν και το καλαμπόκι.

Εισχωρώντας στην Κεντρική Αμερική και στο Μεξικό, οι "κονκουισταδόρες" το βρίσκουν παντού. Στην πλατεία της αγοράς του Τενοχιτλάν -πρωτεύουσας του Μεξικού- πουλιούνται πίπτες από καλαμπόκι παραγεμισμένες με ραγού ή μέλι. Ο Πιζάρο παρατηρεί ότι το καλαμπόκι είναι διαδεδομένο παντού στο Περού, όπου χρησιμοποιείται αποξηραμένο και αλεσμένο με ολόκληρο το στάχυ (μαζί με το κότσαλο), ή βρασμένο, ή και

Ιταλίδες χωρικές ξεσπυρίζουν καλαμπόκι με τα χέρια.

Από χρόνια, στην καλλιέργεια του καλαμποκιού χρησιμοποιείται η μηχανική καλλιέργεια. Μόνο σε πρωτόγονες, υποανάπτυκτες περιοχές εξακολουθεί να γίνεται με τον παραδοσιακό τρόπο.

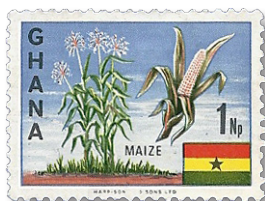
Για πολλούς λαούς το καλαμπόκι αποτελεί τη βάση της διατροφής τους.

ψημένο, χωρίς μεγάλες διαφορές από τον τρόπο που χρησιμοποιείται ακόμα και σήμερα στις ΗΠΑ. Ακόμα και το ποπ κορν γνώριζαν οι Ίνκας (και όχι μόνο αυτοί) αφήνοντας τους κόκκους μιας ποικιλίας καλαμποκιού να σκάζουν κοντά στη φωτιά.

Η διασπορά αυτού του δημητριακού στην Ευρώπη υπήρξε μάλλον αργή. Ο Ισπανός εξερευνητής και ιστορικός Fernández de Oviedo (1478–1557) ισχυρίζεται πως ο Κολόμβος, αναγκασμένος να προσεγγίσει αυτή τη χώρα ύστερα από μια ξαφνική θύελλα,

σαν αμέσως το καλαμπόκι, και ήδη από το τέλος του 16ου αι. το καλλιέργησαν εντατικά, τόσο στην Κοϊμπρα όσο και στη Μπέιρα, δημιουργώντας έτσι ένα χρησιμότατο λαϊκό διατροφικό προϊόν.

Στην υπόλοιπη Ευρώπη η διασπορά του καλαμποκιού γίνεται με αργούς ρυθμούς, παρόλο που εξακολούθησε να διαδίδεται και από τους κατοπινούς θαλασσοπόρους που το ονόμαζαν “ινδιάνικο” ή “αμερικάνικο σιτάρι”. Για πολλά χρόνια το καλαμπόκι θα θεωρείται φυτό του κήπου, αντικείμενο

Πάντως, στις μέρες μας, όλο και περισσότερο χρησιμοποιείται ως ζωτροφή.

πρόσφερε μερικούς σπόρους καλαμποκιού στο βασιλιά Ιωάννη Β'. Άλλος συγγραφέας της εποχής γράφει ότι στην Ισπανία το καλαμπόκι καλλιεργήθηκε κοντά στη Μαδρίτη και στην Ανδαλουσία, αλλά ότι είχε ήδη διαδοθεί στην Πορτογαλία. Η αλήθεια είναι ότι οι Ισπανοί, απασχολημένοι αποκλειστικά με το να βρουν χρυσάφι και μπαχαρικά, δεν πρόβλεψαν έγκαιρα και δεν εκτίμησαν σωστά την διατροφική και οικονομική αξία αυτού του προϊόντος, που θα μπορούσε να βοηθήσει τις χρονίζουσες μάστιγες της πείνας και της σιτοδείας που έπλητταν τον Παλιό Κόσμο. Οι Πορτογάλοι, αντίθετα, εκτίμη-

περιέργειας και μελέτης για τους βοτανολόγους, αλλά και θα παραμείνει τελείως άγνωστο στους γεωργούς.

Σε Γαλλία, Γερμανία, Ολλανδία και Αγγλία χρησιμοποιείται περισσότερο για διακοσμητικούς λόγους παρά σαν διατροφικό είδος.

Αντίθετα, το καλαμπόκι διαδόθηκε ταχύτατα στην Αφρική και την Ασία. Στις δύο αυτές ηπείρους το εισήγαγαν οι Πορτογάλοι, που ως γνωστόν, εκτός της Βραζιλίας, διατηρούσαν και σε αυτές τις ηπείρους μεγάλη αποικιακή αυτοκρατορία. Στη Γουινέα μάλιστα το καλαμπόκι ευδοκίμησε ιδιαίτερα.

DEKALB: Η μεγαλύτερη εταιρεία παραγωγής υβριδικού καλαμποκιού των ΗΠΑ.

Εταιρεία των ΗΠΑ παραγωγής νιφάδων καλαμποκιού.

Αμερικανική Εταιρεία επεξεργασίας και εμπορίας φρέσκου (γλυκού) καλαμποκιού

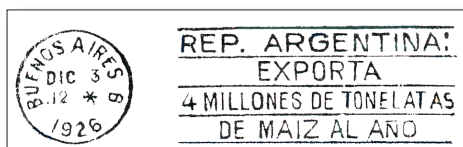
Στην Ιταλία η πρώτη είδηση για το καλαμπόκι απαντάται σε μια αναφορά του 1494. Διαδόθηκε γρήγορα, κυρίως στις περιοχές του νότιας Ιταλίας, εισαγμένο εκεί από τους Ισπανούς. Όμως η συνήθεια της κατανάλωσης καλαμποκιού εις βάρος του σιταριού προκάλεσε την εξάπλωση της πελλάγρας, που οφείλεται στη έλλειψη βιταμινούχων ουσιών που είναι παρούσες στο σιτάρι, αλλά απύσες στο καλαμπόκι (νιασίνη, βιταμίνη ΡΡ κλπ.). Στην Αμερική τέτοιο πρόβλημα δεν υπήρξε διότι οι τοπικοί πληθυσμοί συνδύαζαν τα γεύματά τους με φασόλια, καλύτερες πιπεριές, χυμό από αγαύη και πολλά λαχανικά, παίρνοντας έτσι τα συστατικά που έλειπαν από το καλαμπόκι.

Από το τέλος του 1700 και ύστερα, με τη γενίκευση της διάδοσης του καλαμποκιού στην Ευρώπη, η πελλάγρα εξελίχθηκε σε μάστιγα και ταλαιπώρησε για πολλές δεκαετίες τα φτωχά στρώματα.

Στη Βόρεια Ιταλία το καλαμπόκι χρησιμοποιήθηκε κυρίως για την παρασκευή της "πολέντας" (κάτι αντίστοιχο με τη δική μας μπομπότα), που ήδη από τα αρχαία χρόνια παρασκευαζόταν από κεχρί, σόργο, κριθάρι, μαυροσίταρο ή άλλα μη ευγενή δημητριακά. Στην αρχή ήταν πιάτο μόνο των φτωχών.

Ιταλική προπολεμική εταιρεία παραγωγής αμύλου, γλυκόζης και άλλων παραγώγων καλαμποκιού.

"Η ΑΡΓΕΝΤΙΝΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΕΞΑΓΕΙ 4 ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΑ ΤΟΝΟΥΣ ΚΑΛΑΜΠΟΚΙΟΥ ΕΤΗΣΙΩΣ".

Αργότερα μπήκε στα τραπέζια της υψηλής ιταλικής κοινωνίας, φυσικά με την προσθήκη διαφόρων καρυκευμάτων.

Σε μια έκδοση του 1790 με τον τίτλο "Σύγχρονες Συνταγές Μαγειρικής" (!) αναφέρεται μια συνταγή για "πολέντα αλά Μιλανέζε", του προσωπικού μάγειρα της Μεγάλης Αικατερίνης της Ρωσίας. Τα υλικά που αναφέρονται σε αυτήν και προστίθενται στο καλαμπόκι (πολύ γάλα, μπόλικο βούτυρο, κάμποση παρμεζάνα, κανέλα, τρούφα, κλπ.) δεν φαίνεται να αφορούν ούτε κατά διάνοια τους φτωχούς μουζικούς και τους πεινασμένους χωρικούς.

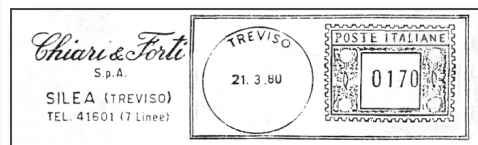
Η πολέντα δεν έπαψε ποτέ να αποτελεί ένα είδος θρυλικού σπιτικού πιάτου για τους Ιταλούς, ακόμα και στις μέρες μας.

Εκτός από τη χρήση του καλαμποκιού από τοπικούς πληθυσμούς με διάφορους τρόπους, από τη ζύμωσή του παράγεται, επίσης η "κίκα", ένα είδος μπίρας με μικρή περιεκτικότητα σε αλκοόλ και με γεύση υπόξινη, που αποτελεί το ποτό της προτίμησης των περουβιανών Ίντιος, αλλά που είναι ελάχιστα γνωστή στον υπόλοιπο κόσμο.

Το καλαμπόκι χρησιμοποιείται και στην παρασκευή του канаδέζικου ούισκι, που αποτελεί το προϊόν της απόσταξης κόκκων καλαμποκιού, σίκαλης, κριθαριού και σίτου. Αλλά και το αμερικάνικο ούισκι, το γνωστό straight bourbon, παράγεται από απόσταξη

"Η Πολέντα". Πίνακας του Pietro Longhi (1702- 1785).

Η μεγαλύτερη ιταλική βιομηχανία παραγωγής αραβοσιτελαίου.

Laphygma frugiperda, ίσως ο χειρότερος εχθρός του καλαμποκιού.

καλαμποκιού, αντίθετα από το γυε bourbon για το οποίο χρησιμοποιείται η σίκαλη.

Σε ότι αφορά στο όνομα “αραποσίτι” (γαλλικά blé turque, ιταλικά grano turco = τούρκικο σιτάρι), μερικοί μελετητές πίστευαν λανθασμένα ότι το καλαμπόκι μας είχε έρθει μέσω Αφρικής και Τουρκίας. Χωρίς καμία αμφιβολία το καλαμπόκι έφτασε απ’ ευθείας από την Αμερική μέσω της Ισπανίας. Η ονομασία του αυτή προέρχεται προφανώς από τη λαϊκή συνήθεια της εποχής να θεωρείται “τούρκικο” ότι ήταν ξένο, καθώς επίσης και από κάποια σύγχυση των σοφών βοτανολόγων του 1500 ανάμεσα στο καλαμπόκι και το μαυροσίταρο, που, στο κάτω-κάτω, δεν ήταν ούτε κι αυτό τούρκικο!

Όσο για την δεύτερη ελληνική λέξη “καλαμπόκι”, που τελικά επικράτησε σαν ονομασία, είναι σχεδόν βέβαιο ότι προέρχεται από το τούρκικο kalembek, που και οι Αλβανοί ονομάζουν kalambok.

Παντελής Λεούσης

Βιβλιογραφία

V.Genovese: *L'oro verde, il mais.*

E. Malon: *Il mais.*

V. Genovese: *Il mais, una pianta Americana.*

Notiziario Tematico del CIFT, ετών 1987 (Αρ. 82), 1988 (Αρ. 88) και 1992 (Αρ. 105), αντίστοιχα.

Όταν η μουσική εμπνέει το φιλοτελισμό

Η Συμφωνία της Ανταρκτικής

Η Εθνική εταιρεία της Βρετανίας για την εκμετάλλευση της Ανταρκτικής (British Antarctic Survey ή B.A.S.), για να γιορτάσει τα 100 χρόνια από την βρετανική εξερεύνηση της παγωμένης ηπείρου, ανέθεσε στον καλό συνθέτη Sir Peter Maxwell Davies να συνθέσει ένα μουσικό έργο με τίτλο Συμφωνία της Ανταρκτικής. Στο συμφωνητικό της ανάθεσης υπήρχε ο όρος που προέβλεπε ότι ο μουσουργός θα έπρεπε να συμμετάσχει σε μία αποστολή της B.A.S. στην Ανταρκτική, για να αποκομίσει προσωπικές εντυπώσεις και να αντλήσει έμπνευση από το τοπίο.

Πράγματι, όλα έγιναν σύμφωνα με τη σύμβαση, ο Sir Davies πέρασε πέντε ημέρες ταξιδεύοντας στα παγωμένα τοπία της Ανταρκτικής Χερσονή-

σου (τέλος 1997), και στις 6 Μαΐου 2001 δόθηκε, με μεγάλη επιτυχία, η πρεμιέρα του έργου στο Royal Festival Hall του Λονδίνου. Ανάλογη επιτυχία είχαν και οι άλλες εκτελέσεις σε άλλες μουσικές αίθουσες της χώρας που πραγματοποιήθηκαν αργότερα.

Στους εορτασμούς αυτής της εκατονταετηρίδας πήραν μέρος και τα ταχυδρομεία των Βρετανικών Εδαφών της Ανταρκτικής με την έκδοση τεσσάρων γραμματοσήμων που είχαν για τίτλο *Συμφωνία της Ανταρκτικής*.

Η περίπτωση δεν είναι μοναδική, αλλά δεν παύει να έχει το ιδιαίτερο ενδιαφέρον της. Δεν είναι συνηθισμένο γραμματόσημα να περιγράφουν οπτικά ένα μουσικό έργο.

Λ. Τ.

Ήταν ένα ηλιόλουστο Σαββάτο του Φλεβάρη, όταν το γοργόφτερο σιδερένιο πουλί της Ολυμπιακής μας προσγείωσε με ασφάλεια στο πανέμορφο νησί της Σαπφούς. Όλα είχαν αρχίσει μερικές μέρες πριν, όταν η δραστήρια Φιλοτελική Εταιρεία Λέσβου πρότεινε την εκεί παρουσίαση της γνωστής θεματικής ομιλίας του υπογράφοντος *"Το ταγκό και η ιστορία του μέσα από τα γραμματόσημα"* που είχε φιλοξενηθεί στο Ταχυδρομικό και Φιλοτελικό Μουσείο της Αθήνας στη γιορτή της κοπής της βασιλόπιτας του 2010.

Η πρώτη υποδοχή μας έγινε από το μαγευτικό λεσβιακό τοπίο, όπως ξετυλιγόταν κάτω από τα πόδια μας, καθραρισμένο με επιμέλεια από το φιλοστρίνι του αεροπλάνου. Καταπράσινα βουνά πασπαλισμένα με το λευκό του χιονιού, πλαγιές κατάφυτες από την ευλογία της ελιάς, ο πανέμορφος κόλπος της Γέρας –λαμπερός καθρέφτης, πιο πολύ λίμνη παρά θάλασσα-, γραφικά χωριουδάκια με ομοιόμορφες πινελιές του κόκκινου στις κεραμοσκεπές, και, τέλος, η πόλη της Μυτιλήνης ξαπλωμένη νωχελικά κατά μήκος της παραλίας, με διάκοσμο μινιατούρες από καράβια και караβάκια...

Η δεύτερη υποδοχή, εξίσου θερμή και φιλική, ήταν από τον Γιώργο Γουγούλα και τον Μιχάλη Βαΐτη. Αεροδρόμιο, εγκατάσταση σε παραλιακό ξενοδοχείο με απεριόριστη θέα και ευγενέστατο προσωπικό, γεύμα σε ιστορικό ταβερνάκι της παλιάς αγοράς με ντόπιες λειχουδιές και ατέλειωτες φιλοτελικές συζητήσεις...

Το απόγευμα, αφού πρώτα επισκεφτήκαμε το Αρχαιολογικό Μουσείο της πόλης,

ήταν η σειρά της Αγιάσου να μας υποδεχτεί. Πάντα με την συνοδεία και ξενάγηση των φιλόξενων φίλων, του Γιώργου και του Μιχάλη, βρεθήκαμε στο ορεινό, γεμάτο χρώματα, χωριουδάκι που δίκαια διατηρεί τη φήμη ενός από τα γραφικότερα της χώρας μας. Ένας τόπος όπου –σε μερικές περιπτώσεις- νομίζεις

ότι σταμάτησε ο χρόνος κάμποσες δεκαετίες πριν. Το ραφτάδικο, το τσαγκαράδικο, το εμπορικό του '40 και του '50, ήταν πάντα εκεί, όπως τότε, για να σου ξυπνούν παλιές θύμισες, να σου ανασκαλεύουν ανεξίτηλες μνήμες της νιότης...

Το αξιόλογο αρχιτεκτονικό οικοδόμημα του Δημοτικού Θεάτρου της Μυτιλήνης που φιλοξένησε την γιορτή της Φιλοτελικής Εταιρείας Λέσβου και *"Το ταγκό και η ιστορία*

του", μας περίμενε, επιβλητικό, επάνω στον παραλιακό δρόμο, δίπλα στο Νομαρχιακό Μέγαρο και το Δημαρχείο. Το πρόγραμμα της Κυριακής, 12 Φεβρουαρίου, προέβλεπε στις 10.30' αρχαιρεσίες για την ανάδειξη νέου ΔΣ της Εταιρείας και κόψιμο της βασιλόπιτας, στις 12.00' την θεματική ομιλία, και, αμέσως μετά, χορευτική επίδειξη από χορευτές του συλλόγου "Tango Λέσβος"

Όλα εξελίχτηκαν σύμφωνα με τον σωστό προγραμματισμό και το άριστο περιβάλλον που εξασφάλιζε το όμορφο θέατρο, με τα αμφιθεατρικά αναπαυτικά καθίσματα, την άριστη ακουστική και ορατότητα από οποιοδήποτε σημείο της αίθουσας, την επαγγελματική τεχνική υποστήριξη φωτισμού, ήχου και εικόνας.

Τη γιορτή τίμησαν με την παρουσία τους ο Γενικός Γραμματέας Αιγαίου και Νησιωτικής

Πολιτικής Δημήτριος Χαλκιώτης, ο γνωστός (χειμαρρώδης) πρώην βουλευτής και νυν Δήμαρχος Μυτιλήνης Δημήτριος Βουνάτσος, ο Αντιπεριφερειάρχης της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου Γεώργιος Φλώρος, ο προϊστάμενος του Κεντρικού Ταχυδρομείου Μυτιλήνης και άλλοι εκπρόσωποι εκκλησιαστικών, πολιτικών και στρατιωτικών αρχών.

Τόσο η μεγάλη προσέλευση του κοινού, όσο και οι αυθόρμητες εκδηλώσεις του κατά τη διάρκεια της θεματικής ομιλίας και της χορευτικής παρουσίασης από τον όμιλο "Tango Λέσβος", δεν αφήνουν καμία αμφιβολία για την όλη επιτυχία της εκδήλωσης. Τα συγχαρητήρια προς τους διοργανωτές και συντελεστές της γιορτής δεν είχαν τελειωμό.

Το αποχαιρετιστήριο γεύμα δόθηκε αμέσως μετά την εκδήλωση, σε παραδοσιακή ταβέρνα μακριά από την πόλη. Με θέα τον κόλπο της Μυτιλήνης, με παρούσα όλη την οικογένεια και φίλων του Γιώργου Γουγούλα, και με τους ατέλειωτους σε ποικιλία λεσβιακούς μεζέδες, η όλη ατμόσφαιρα θύμιζε γιορτή. Δεν θα πρέπει βέβαια να παραγνωριστεί η συμβολή στην ευωχία του γνωστού σε ποιότητα ντόπιου ούζου!

Η τρίτη και τελευταία (ιδιωτική) ημέρα της παραμονής μας στη Λέσβο, μας υπενθύμισε ότι ο Φεβρουάριος παραμένει... χειμωνιάτικος μήνας. Η επίσκεψή μας στην ιστορική μονή του Αγίου Ραφαήλ έγινε υπό ραγδαία βροχή, χωρίς αυτό να μας χαλάσει ούτε για λίγο τη διάθεση. Διάθεση που διατηρήσαμε και κατά την απρόσκοπτη επιστροφή μας στην Αθήνα, που κατευοδώθηκε από τον φίλο Γιώργο Γουγούλα.

Πέρα από την ικανοποίηση που νοιώσαμε διότι μας δόθηκε η δυνατότητα να συμβάλουμε στην επιτυχημένη εκδήλωση της φίλης Εταιρείας, αισθανόμαστε ιδιαίτερα χαρούμενοι διότι δημιουργήσαμε καινούργιους φίλους, αλλά και διότι δώσαμε αμοιβαία υπόσχεση για φιλοτελική συνεργασία μεταξύ του Συλλόγου μας και της Φ. Ε. Λέσβου, τόσο σε επίπεδο περιοδικών, όσο και εκδηλώσεων. Οι καλές συνεργασίες και σχέσεις με τα φιλοτελικά σωματεία, κέντρου και περιφέρειας, ήταν ανέκαθεν επιδίωξή μας. Στη Μυτιλήνη βρήκαμε πρόσφορο έδαφος για κάτι τέτοιο. Γι' αυτό και ευχαριστούμε τον απελθόντα πρόεδρο Στρατή Αναγνώστου, το νέο πρόεδρο Μιχάλη Βαίτη (είναι και παλιό μέλος του συλλόγου

Ο νέος Πρόεδρος της Φ.Ε.Λέσβου Μ. Βαίτης ομιλεί στο μικρόφωνο. Στην έδρα παρακολουθούν το μέλος του Δ.Σ. Παν. Μπαρέκου, ο πρόεδρος της Γ.Σ. Ι. Ζαφειρίου και ο Γ. Γραμματέας Γ. Γουγούλας.

Στιγμιότυπο από την ομιλία με θέμα το "ταγκό".

Χορευτές του συλλόγου "Tango Λέσβος" επί το έργον.

μας), το Γιώργο Γουγούλα και ολόκληρο το ΔΣ της Φ. Ε. Λέσβου, τόσο για την πρόσκληση και άριστη φιλοξενία, όσο και για τη μελλούμενη συνεργασία, που μόνο καλό προοιωνίζεται για τους δύο συλλόγους.

Π. Λεουσης.

Το Παλίμψηστο του Αρχιμήδη

Στις 28 Οκτωβρίου του 1998, η Ελλάδα έχασε την ευκαιρία να αποκτήσει σε δημοπρασία στη Νέα Υόρκη το Παλίμψηστο του Αρχιμήδη. Το αγόρασε ανώνυμος συλλέκτης για 2.000.000 δολάρια.

Αυτό που, δυστυχώς, έχασε η ελληνική Πολιτεία, το κέρδισε ευτυχώς η ανθρωπότητα. Το σημαντικότερο επιστημονικό χειρόγραφο που πουλήθηκε ποτέ σε δημοπρασία αποκαλύπτει, 13 χρόνια αργότερα, χάρη στη σύγχρονη τεχνολογία και την αφοσίωση των ερευνητών ενός αμερικανικού μουσείου, τα μυστικά της μεγαλύτερης μαθηματικής ιδιοφυΐας του αρχαίου κόσμου.

Στις 16 Οκτωβρίου εγκαινιάστηκε στο Μουσείο Τέχνης Walters της Βαλτιμόρης έκθεση με τίτλο "Lost and Found: The Secrets of Archimedes" (Τα χαμένα που βρέθηκαν: Τα μυστικά του Αρχιμήδη). Περιλαμβάνει φωτογραφίες, κείμενα και πολυμέσα, και αφηγείται τη συναρπαστική περιπέτεια του σπάνιου χειρογράφου καθώς και το τεράστιο εγχείρημα της συντήρησης, ψηφιακής επεξεργασίας και μελέτης του, που αποδεικνύει ότι ο Αρχιμήδης είχε από τότε ανακαλύψει τα μαθηματικά του απείρου, τη μαθηματική φυσική και τη συνδυαστική, κλάδο, δηλαδή, των μαθηματικών που χρησιμοποιείται στην πληροφορική.

Το 1999, ο ανώνυμος συλλέκτης που απέκτησε το Παλίμψηστο το παραχώρησε

στο Μουσείο Walters και μια ομάδα ερευνητών ξεκίνησε την προσπάθεια να διαβάσει το σβησμένα κείμενα στο παλαιότερο σωζόμενο αντίγραφο του αρχαίου Έλληνα μαθηματικού, φυσικού, εφευρέτη, μηχανικού και αστρονόμου. Ένα αντίγραφο που κρύβει πίσω του μία απίστευτη περιπέτεια!

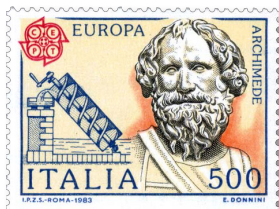
Τον 10ο αιώνα, στην Κωνσταντινούπολη, ένας ανώνυμος γραφέας αντέγραψε πραγματεία του Αρχιμήδη πάνω σε περγαμνή, κρατώντας τα ελληνικά του πρωτοτύπου. Τον 13ο αιώνα, ένας μοναχός έσβησε το κείμενο του Αρχιμήδη, έκοψε τις σελίδες, περιέστρεψε τα φύλλα κατά 90 μοίρες και τα διπλώσε στη μέση. Η περγαμνή στη συνέχεια "ανακυκλώθηκε" μαζί με περγαμινές από άλλα βιβλία, για να δημιουργηθεί ένα προσευχητάριο (το αποτέλεσμα της διαδικασίας αυτής ονομάζεται "Παλίμψηστο").

Όταν το Μουσείο Walters παρέλαβε το χειρόγραφο, πολλοί πίστευαν ότι δεν μπορούσε να ανακτηθεί τίποτε από αυτό. "Ήταν σε φρικτή κατάσταση, έχοντας το βάρος των χιλίων χρόνων του, των μετακινήσεων και της κακής χρήσης", δήλωσε ο διευθυντής του εγχειρήματος "Αρχιμήδης" και επιμελητής χειρογράφων και σπάνιων βιβλίων του Walters, Γουίλ Νόελ.

Τέσσερα χρόνια χρειάστηκαν οι συντηρητές για να διαλύσουν το βιβλίο,

"Αρχιμήδης" του Domenico Fetti, (1620)

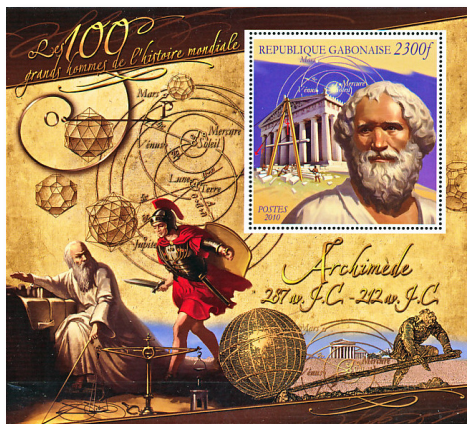
Ο Αρχιμήδης με διάφορες εφευρέσεις του. Δεξιά, σε πίνακα του Jusepe de Ribera (1630)

λόγω της εύθραυστης κατάστασης της περγαμνής που είχε καταστραφεί από μούχλα, ενώ κάποια σημεία είχαν σκεπαστεί με σύγχρονη συνθετική κόλλα! "Κατέγραψα τα πάντα και έσωσα ακόμη και τα πιο μικροσκοπικά κομμάτια του χειρογράφου, φλούδες χρώματος, νήματα, σταθεροποίησα τη μελάνη με ζελατίνη, έκανα αμέτρητες επιδιορθώσεις με γιαπωνέζικο χαρτί", εξηγεί η Αμπιγκέλ Κουάντ, επικεφαλής του τμήματος συντήρησης χειρογράφων του αμερικανικού μουσείου.

Το 2000, μια ομάδα ερευνητών άρχισε την ανάκτηση των βηθισμένων κειμένων. Χρησιμοποίησαν τεχνικές απεικόνισης σε διαφορετικά μήκη κύματος του υπέρυθρου, ορατού και υπεριώδους φως (πολυφασματική απεικόνιση). Χάρη σε διαφορετικές μεθόδους ψηφιακής επεξεργασίας, το κείμενο αποκαλύφθηκε στα μάτια των ερευνητών με τρόπο που κανείς δεν το είχε δει για χίλια χρόνια. Ένα μέρος του βιβλίου που είχε σκεπαστεί με ρύπους διαβάστηκε με ακτίνες X στο εργαστήριο Stanford Synchrotron Radiation Lightsource (SSRL).

Ο Αρχιμήδης, στην πραγματικότητα του "Περί μεθόδου των θεωρημάτων μηχανικής", ασχολείται με την έννοια του απόλυτου απείρου και το Παλίμψηστο περιέχει το μόνο σωζόμενο αντίγραφο του σημαντικού συγγράμματος. Ο αρχαίος Έλληνας μαθηματικός ισχυρίζεται ότι δύο διαφορετικά σύνολα γραμμών είναι ίσα σε πλήθος, αν και είναι σαφώς κατανοητό ότι είναι άπειρα. Η προσέγγιση αυτή είναι όμοια με έργα του 16ου και του 17ου αιώνα, που οδή-

Φεγιά με αναπαραστάσεις εφευρέσεων και αποφθεγμάτων του Αρχιμήδη ("δῶς μοι πᾶ στῶ και τὰν τὰν κινάσω", "μὴ μοῦ τους κύκλους τάραττε" ἢ "παρὰ κεφαλάν και μὴ παρὰ γραμμάν" που του κόστισε τη ζωή, κλπ.

γησαν στην επινόηση του λογισμού.

Επίσης, μόνο στο Παλίμψηστο βρέθηκε το "Στομάχιον" του Αρχιμήδη, η αρχαιότερη πραγματεία περί συνδυαστικής. Θεωρείται ότι ο Αρχιμήδης προσπαθούσε να ανακαλύψει με πόσους τρόπους θα μπορούσε να ανασυνδυάζει 14 τμήματα και να κάνει ένα τέλειο τετράγωνο. Η απάντηση είναι: 17.152 συνδυασμούς. Η συνδυαστική θεωρείται ζωτικής σημασίας στην πληροφορική.

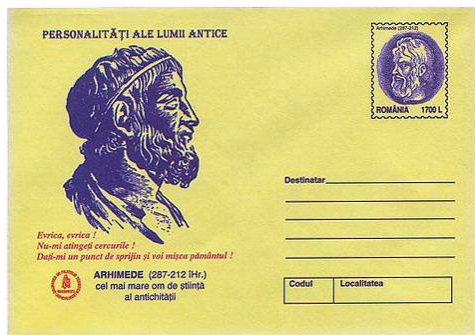
Εκτός από τα έργα του Αρχιμήδη, στο Παλίμψηστο βρέθηκαν επίσης κρυμμένα ένα σχόλιο πάνω στις "Κατηγορίες" του Αριστοτέλη, καθώς και κείμενα του Υπερείδη, Αθηναίου ρήτορα του "χρυσού αιώνα".

Όταν το Παλίμψηστο οδηγήθηκε στο SSRL, αποκαλύφθηκε στην πρώτη σελίδα και η ταυτότητα του γραφέα που έσβησε τα γραπτά του Αρχιμήδη. Το όνομά του ήταν Ιωάννης Μύρωνας και τελείωσε τη μεταγραφή των προσευχών στις 14 Απριλίου 1229, στην Ιερουσαλήμ!

Απίστευτη η εξέλιξη της Τεχνολογίας!

Σημείωση: Αν κάποιος πει, "Καλύτερα που ΔΕΝ το πήραμε εμείς στον πλειστηριασμό" θα θεωρηθεί άραγε ανθέλληνας;

(Το παρόν κείμενο μας εστάλη μέσω διαδικτύου.)

Μονόφυλλο Ρουμανίας προς τιμήν του Αρχιμήδη. Με κόκκινα γράμματα: "Εύρηκα, εύρηκα!" και άλλα αποφθέγματα του.

Μεγάλοι εξερευνητές

ΝΤΕΪΒΙΝΤ ΛΪΒΙΝΓΚΣΤΟΝ

του Παντελή Λεούση

Ο Ντέιβιντ Λίβινγκστον, ένας από τους πιο δημοφιλείς όσο και εμβληματικούς ήρωες των Βρετανών της βικτωριανής εποχής, γεννήθηκε στη Σκωτία το 1813, από φτωχή και βαθειά θρησκευόμενη οικογένεια.

Μπήκε στη βιοπάλη από τα 10 του χρόνια, δουλεύοντας σε νηματοουργία, ενώ παρακολουθούσε μαθήματα στο νυκτερινό σχολείο. Γρήγορα, ευτυχώς, έγιναν αντιληπτά τα πνευματικά του χαρίσματα και η έφεσή του για μάθηση, γι' αυτό και του δόθηκε υποτροφία.

Μετά το τέλος των σπουδών θεολογίας και ιατρικής στο πανεπιστήμιο της Γλασκώβης, εργάστηκε στο Λονδίνο ως γιατρός. Γρήγορα όμως τον τράβηξε το όνειρο που είχε από παιδί, να γίνει ιεραπόστολος. Γι' αυτό και εντάχθηκε στην Ιεραποστολική Εταιρεία του Λονδίνου.

Το 1840, αφού είχε ήδη χειροτονηθεί πάστορας, εστάλη σε διάφορα μέρη της Αφρικής, ξεκινώντας από το Προτεκτοράτο της Μπεχουαναλάνδης (σημερινή Μποτσουάνα), κοντά στην έρημο Καλαχάρι, όπου ασκούσε το ιεραποστολικό του έργο, φροντίζοντας ταυτόχρονα τους ιθαγενείς με την ιατρική του επιστήμη.

Σε μία από τις αποστολές, το 1849, ανεβαίνοντας το ποταμό Μποτλέτλε και νομίζοντας ότι είχε βρει το δρόμο εισόδου προς τα εδάφη της κεντρικής Αφρικής, άρχισε να εξερευνεί το νότιο μέρος της. Διέσχισε την έρη-

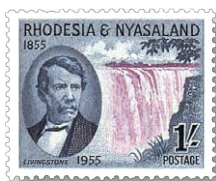
μο Καλαχάρι μέχρι τη λίμνη Νγκάμι και στη συνέχεια (1851-1852) ανέβηκε τον ποταμό Ζαμβέζη, τον οποίο και χαρτογράφησε, φτάνοντας μέχρι την Λουάντα της Αγκόλας, στις ακτές του Ατλαντικού.

Το 1855 ανακάλυψε τους περίφημους καταρράκτες του Ζαμβέζη, στους οποίους έδωσε το όνομα της βασίλισσας Βικτώριας. Με αυτή την αποστολή έγινε ο πρώτος άνθρωπος που διέσχισε την Αφρική, από την δυτική μέχρι την ανατολική ακτή της, αφού το Μάη του 1856 έφτασε στον Ινδικό Ωκεανό.

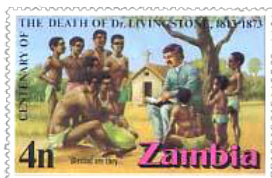
Στο γυρισμό του στο Ηνωμένο Βασίλειο έγινε δεκτός σαν ήρωας. Αμέσως έδωσε για δημοσίευση το βιβλίο του *Ιεραποστολικά Ταξίδια και Αναζητήσεις στη Νότιο Αφρική*. Τα 12.000 αντίτυπα της πρώτης έκδοσης εξαντλήθηκαν την ίδια ημέρα της κυκλοφορίας τους, εξασφαλίζοντας του οικονομική ανακούφιση. Ταυτόχρονα, έδινε ασταμάτητα διαλέξεις σε ολόκληρη τη χώρα, συγκεντρώνοντας το ζηρό ενδιαφέρον του πολυπληθούς ακροατηρίου του.

Στο μεταξύ, η Βασιλική Γεωγραφική Εταιρεία, η οποία το 1855 του είχε απονεμίσει το Μετάλλιο Τιμής και εξέδιδε όλες τις αναφορές που έστελνε ο Λίβινγκστον, δεν έκρυβε την ανυπομονησία της μέσω του προέδρου της, για την συνέχιση του εξερευνητικού του έργου.

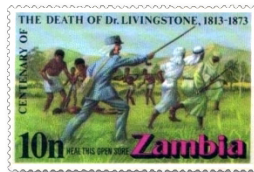
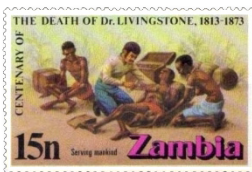
Όλα αυτά είχαν σαν αποτέλεσμα να δημιουργηθεί μεγάλη φήμη γύρω από το όνομά

Ο Λίβινγκστον ανακάλυψε τους καταρράκτες του Ζαμβέζη και τους ονόμασε Βικτώρια.

Ο Λίβινγκστον ιεραπόστολος, γιατρός των ιθαγενών και αντίπαλος των διακινητών σκλάβων.

του. Ο Λίβινγκστον ήταν ήδη μία διασημότητα, ένας εθνικός ήρωας, ένας άγιος. Ο αντίκτυπος της δράσης του στην κοινωνία ήταν τόσο μεγάλος, ώστε χάρη σ' αυτόν ενδυναμώθηκε το κύρος των ιεραποστολικών δραστηριοτήτων σε όλη τη χώρα, η συμπάθεια των Βρετανών προς τις ιεραποστολές μεγάλωσε και η οικονομική ενίσχυσή τους βελτιώθηκε σημαντικά.

Το 1858 επέστρεψε στην Αφρική και μέχρι το 1964 επανέλαβε την εξερεύνηση των ίδιων περιοχών. Αυτή τη φορά χρηματοδοτήσεν ήταν η London Missionary Society, από την οποία παραιτήθηκε, αλλά η αγγλική κυβέρνηση. Οι Βρετανοί είχαν καταλάβει τις εμπορικές προοπτικές που άνοιγε η κοιλάδα του Ζαμβέζη.

Πάντως, αυτή η αποστολή ήταν απογοητευτική. Είχε μεγάλο κόστος και μηδαμινά αποτελέσματα.

Μετά τον θάνατο της γυναίκας του από ελονοσία το 1862, ο Λίβινγκστον έφυγε και πάλι για την Αφρική το 1866, αυτή τη φορά κάτω από συνθήκες ακόμα πιο επισφαλείς.

Πρώτη του ανακάλυψη ήταν η διαπίστωση ότι το υδρογραφικό σύστημα του ποταμού Λουαλάμπα (κάτω τμήμα του ποταμού Κάγκκο) δεν είχε σχέση με το υδρογραφικό σύστημα του Ζαμβέζη, όπως νομιζόταν μέχρι τότε. Αντίθετα, σχετιζόταν με τις πηγές του Νείλου. Στη συνέχεια κατευθύνθηκε προς τη λίμνη Τανγκανίκα στην Τανζανία, αναζητώντας τις πηγές του Νείλου. Ήταν όμως ήδη άρρωστος, οι αχθοφόροι τον

είχαν εγκαταλείψει και δεν είχε από καιρό καμία επαφή με την πατρίδα του. Αδύναμος και απογοητευμένος, αναγκάστηκε να αποτραβηχτεί στο Ujiji, στις όχθες της λίμνης Τανγκανίκα.

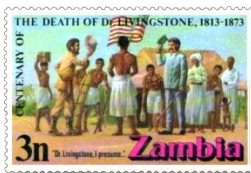
Στην Βρετανία όλοι αναρωτιόντουσαν τι απέγινε ο Λίβινγκστον. Τελικά, την αναζήτησή του ανέλαβε ο Henry Morton Stanley, χρηματοδοτημένος από την εφημερίδα New York Herald. Ξεκίνησε το 1869 και, μετά από πολλές περιπέτειες, τον βρήκε δύο χρόνια μετά, στις 10 Νοεμβρίου 1871. Το γεγονός αυτό έμεινε κλασικό στην

ιστορία των εξερευνησεων, όπως εξίσου ιστορική έμεινε και η πρώτη φράση που απηύθυνε ο Στάνλεϋ στον Λίβινγκστον τη στιγμή της συνάντησης: "Ο Δρ Λίβινγκστον, υποθέτω," Και συνέχισε: "πρόκειται για μία κοινωνία πολιτισμού μέσα στην καρδιά της ζούγκλας".

Από τις κατοπινές μακρές συζητήσεις τους, ο Λίβινγκστον έμαθε τελικά

το λόγο της απομόνωσής του. Κατά την απουσία του είχαν γίνει κοσμοϊστορικές αλλαγές. Είχε ξεσπάσει ο γαλλοπρωσικός πόλεμος, είχε διανοιχτεί η διώρυγα του Σουέζ, είχε εγκατασταθεί τηλεγραφικό καλώδιο μέσω του Ατλαντικού...

Λίγες μέρες μετά ξεκίνησαν οι δυο τους για την εξερεύνηση της βόρειας πλευράς της Τανγκανίκας. Όταν όμως ο Στάνλεϋ αποφάσισε να επιστρέψει στη Βρετανία, ο Λίβινγκστον αρνήθηκε να τον ακολουθήσει. Έμεινε στην Αφρική, αναζητώντας πάντα τις πηγές του Νείλου. Τελικά, πέθανε

"Ο Δρ. Λίβινγκστον, υποθέτω";

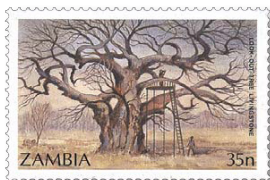
Λίβινγκστον και Στάνλεϋ στη βρετανική έκδοση

Από αριστερά: Ο Χένρι Μόρτον Στάνλεϋ, το Εθνικό Μουσείο Λίβινγκστον στη Ζάμπια, και ο Λίβινγκστον με το δέντρο στο Κιτούμπου, δίπλα στη ρίζα του οποίου θάφτηκε η καρδιά του.

την 1η Μαΐου 1873, από δυσεντερία, στις όχθες της λίμνης Μπανγκουέλο της σημερινής Ζάμπια. Η καρδιά του θάφτηκε στο Κιτούμπου, στη ρίζα ενός δέντρου. Το σώμα του μεταφέρθηκε στην Βρετανία και, ένα χρόνο μετά, θάφτηκε μέσα στο αβαείο του Γουέστμινστερ.

Ο Λίβινγκστον διακρίθηκε για τη δύναμη της θέλησής και την επιμονή του, τόσο στο εξερευνητικό και ιεραποστολικό έργο, όσο και στις προσπάθειες

Ένα δασικό δέντρο, ένα καρποφόρο και ένα είδος αντιλόπης. Είδη που πρώτος περιέγραψε ο Λίβινγκστον και πήραν το όνομά του (Look-out tree Livingstone, *Garcinia livingstonei*, Livingstone's Suni).

για την κατάργηση της δουλείας. Στην εποχή του χαρακτηρίστηκε "πρότυπο κοινωνικής επιτυχίας μέσω της προσπάθειας, της δύναμης του χαρακτήρα και της εγκαρτέρησης", στοιχεία που χαρακτηρίζονταν ως κατ' εξοχήν αξίες της βικτωριανής κοινωνίας.

Λίβινγκστον έγινε, παρά την θέλησή του, ο πρόδρομος του αποικιακού ιμπεριαλισμού στην Αφρική. Ένας ιμπεριαλισμός που αναπτύχθηκε τάχιστα, αμέσως μετά το θάνατό του.

Ο Λίβινγκστον σε χαρτονόμισμα Ηνωμένου Βασιλείου

Αλλά και τα όσα έγραψε ο Στάνλεϋ στο βιβλίο του *Πώς βρήκα τον Λίβινγκστον* (How I found Livingstone) συνέβαλαν στην αγιοποίηση του μεγάλου Σκωτσέζου εξερευνητή, όσο και στην ανύψωση του ονόματός του στα όρια του μύθου.

Ωστόσο, παρά τις χριστιανικές ιδέες που του είχε μεταδώσει η οικογένειά του και την αγνή επιδίωξή του να αποκτήσουν οι Αφρικανοί τα πλεονεκτήματα του βρετανικού πολιτισμού, το αποτέλεσμα εξελίχτηκε διαφορετικά. Ο

Φάκελος από Ζάμπια προς ΗΠΑ με τέσσερα γραμματόσημα που απεικονίζουν το πορτρέτο και το μνημείο του μεγάλου εξερευνητή στη Ζάμπια.

Η γιορτή της βασιλόπιτας του 2012

Για άλλη μία χρονιά ο σύλλογός μας, σε συνεργασία με τον αδελφό σύλλογο των "Φιλοτελιστών των Αθηνών", οργάνωσε την καθιερωμένη γιορτή της κοπής

Οι πρόεδροι των δύο συνεργαζόμενων συλλόγων τη στιγμή της από κοινού κοπής της βασιλόπιτας.

λοτελικού υλικού, καθώς και με ηχητικά και οπτικά παραδείγματα από εκτελέσεις εθνικών ύμνων και πατριωτικών τραγουδιών σε μορφή βίντεο.

Η όλη γιορτή έκλεισε με την κοπή της βασιλόπιτας από τους δύο φίλους προέδρους και με μικρό γεύμα που παρατέθηκε στους προσκεκλημένους.

Το ενδιαφέρον του θέματος της ομιλίας, η πρωτοτυπία της παρουσίασης και η όλη ευχάριστη ατμόσφαιρα που δημιουργήθηκε κατά τη διάρκεια της γιορτής, ικανοποίησαν -κατά γενική ομολογία- το πολυπληθές κοινό, που χειροκρότησε με θέρμη τους συντελεστές.

Τη γιορτή τίμησαν με την παρουσία τους ο τέως Υπουργός Αριστείδης Τσιμπλάκος, ο Σύμβουλος Φιλοτελισμού ΕΛΤΑ Μωυσής Κωνσταντίνης, ο Πρόεδρος της ΕΦΟ Αντώνης Βιρβίλης, ο Ναύαρχος ε.α. Απόστολος Βασιλειάδης, πρόεδροι συλλόγων, πολλοί φιλοτελιστές και φίλοι.

της βασιλόπιτας στο Ταχυδρομικό και Φιλοτελικό Μουσείο της Αθήνας.

Η αίθουσα εκδηλώσεων του Μουσείου ήταν και πάλι κατάμεστη από μέλη και φίλους των δύο συλλόγων.

Το πρόγραμμα της γιορτής άρχισε με σύντομους χαιρετισμούς των δύο προέδρων, Βασίλη Σεκόπουλου και Παντελή Λεούση.

Ακολούθησε θεματική/φιλοτελική ομιλία του Π. Λεούση με θέμα "Εθνικοί ύμνοι και πατριωτικά τραγούδια, μέσα από τα γραμματόσημα". Η ομιλία υποστηρίχτηκε από παράλληλη ψηφιακή προβολή σχετικού φι-

Ο Π. Λεούσης προσφέρει το κομμάτι της πίτας της Ε.Ε.Σ. Καρτών Μάξιμου στον πρόεδρό της Ν. Μαλλούχο, υπό τα βλέμματα του προέδρου Β. Σεκόπουλου και των Β. Πετρόχειλου και Ηλία Περδίκια (μελών του ΔΣ των "Φιλοτελιστών των Αθηνών").

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ στις Ελληνικές Φιλοτελικές Εκθέσεις

Από το Νομικό Καρδούλη

(Συνέχεια από το προηγούμενο)

Γ' ΦΙΛΟΤΕΛΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΔΡΑΜΑΣ.

Δράμα, 30 Ιουνίου - 2 Ιουλίου 1995.

Η έκθεση οργανώθηκε από την Φιλοτελική Εταιρεία Δράμας με δύο αφορμές:

Α. με την ευκαιρία των εορταστικών εκδηλώσεων "ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ", για την 82η επέτειο από την απελευθέρωση της Δράμας,

Β. για να εορταστούν τα 20 χρόνια από την ίδρυση της Εταιρείας.

Φιλοξενήθηκε σε αίθουσα του Εμποροβιομηχανικού Επιμελητηρίου Δράμας.

Σε ανάμνηση της έκθεσης κυκλοφόρησαν ένας εικονογραφημένος αναμνηστικός φάκελος και δύο Κάρτες Μάξιμουμ, που έφεραν το γραμματόσημο των 340 δραχμών της σειράς "ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΕΣ ΝΟΜΩΝ", στο οποίο απεικονίζεται η λίμνη της Αγίας Βαρβάρας. Φάκελοι και Κ. Μ. σφραγίστηκαν στο Κεντρικό Ταχυδρομείο Δράμας την 1.07.1995, με την ειδική αναμνηστική σφρα-

γίδα που έφερε την ίδια παράσταση του γραμματοσήμου.

Όλοι οι εκθέτες ήταν μέλη της Φ. Ε. Δράμας.

ΕΚΘΕΣΗ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟΥ, ΚΑΡΤΠΟΣΤΑΛ, ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΩΝ και ΑΛΛΩΝ ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΩΝ

Νέα Χαλκηδόνα, 27 Αυγ. - 9 Σεπ. 1995.

Η παραπάνω έκθεση οργανώθηκε στα πλαίσια των πολλαπλών εκδηλώσεων του Δήμου Ν. Χαλκηδόνας που είχαν για τίτλο "Αλληλεγγύη προς τους Δοκιμασμένους Λαούς". Οργανωτής ήταν ο Σύλλογος Θεματικών Φιλοτελιστών Ελλάδος.

Η έκθεση λειτούργησε στις δύο αίθουσες του Πνευματικού Κέντρου του Δήμου. Στις 6 Σεπτεμβρίου 1995, ημέρα της δεύτερης Άλωσης της Κωνσταντινούπολης (6.09.1945, διωγμός του Ελληνισμού από την Πόλη), χρησιμοποιήθηκε από τον ΕΛΤΑ ειδική αναμνηστική σφραγίδα.

Εκτέθηκαν οι εξής συλλογές:

Αναγνώστου Μάνος, *Ελληνική Παλλιγενεσία.*

Χριστοδουλίδου Μαρία, *Νεώτερη Ελληνική Ιστορία.*

Γαληνός Αλ., *Ταχυδρομική Ιστορία του Ελληνικού Πόντου.*

Καρδασιάρης Νίκος, *Μικρασιατική Εκστρατεία 1919-1922.*

Τσιρώνης Μιχ., *Ρίζες Καταγωγής μας.*

Σταυρινός Γ., *Ο Εθνάρχης Μακάριος.*

Χατζηθεοδωρίδης Γ., *Αγώνες του Κυπριακού Λαού.*

Χριστοδουλίδης Κων., *Λογοκρισίες Πολέμου.*

Επισκοπάκης Εμμ., *Ανθρώπινα Δικαιώματα.*

Ράγκος Νικ., *Η Κύπρος σε Κάρτες-Μαξιμουμ.*

Βυζάς ο Μεγαρίτης, *Τα τουρκικά γραμματόσημα τιμούν Βυζάντιο και Ελληνισμό.*

Καράτσαλη Αίγλη, *Κωνσταντινούπολη 1920-1930.*

Καρτάλη Θεογονωσία, *Εφημερίδα Μικράς Ασίας με ελληνική γραφή.*

Κουλουριδης Ηλίας, *Ελληνικές Πόλεις - Τουρκικοί Νομοί.*

Ηλιάδου Παυλίνα, *Η Κύπρος μέσα από τις καρμποστάλ.*

Ολυμπιακή Αεροπορία (Motion/Κίνηση), *Οικουμενικό Πατριαρχείο.*

Αδελφότης Κωνσταντινουπολιτών Μεγάλου Ρεύματος, *Φωτογραφίες από το Μέγα Ρεύμα.*

Κουλουριδης Ηλίας, *Φωτογραφίες από το Νεοχώριο.*

Παλαιόπουλος Νικ., *Τμβρος.*

Αρμενική Εθνική Επιτροπή, *Η Αρμενία χθες και σήμερα.*

Αντωνίου Γ., *Η κατεχόμενη Κύπρος.*

Κυπριακή Πρεσβεία (Γραφείο Τύπου), *Η τραγωδία της Κύπρου.*

Εφημερίδα *Ο Πολίτης.*

**ΕΚΘΕΣΗ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟΥ
“ΛΑΣΣΑΝΕΙΑ ‘95”**

Κοζάνη, 16-20 Σεπτεμβρίου 1995.

Οργανώθηκε από την νεοσύστατη Φιλοτελική Εταιρεία Κοζάνης και το Κεντρικό Ταχυδρομείο Κοζάνης, και λειτούργησε στο ιστορικό και λαογραφικό Μουσείο της ίδιας πόλης.

Την Οργανωτική Επιτροπή αποτέλεσαν οι Στάθης Κωνσταντινίδης (Πρόεδρος), Σταύρος Ιωαννίδης (Αντιπρόεδρος), Χρυσάνθη Παπαγεωργίου (Γραμματέας), Νίκος Ρεπανάς (Ταμίας) και Αθανάσιος Παπαδόπουλος (Μέλος), όλοι μέλη του Δ.Σ. της Φιλοτελικής Εταιρείας.

Εκθέτες ήταν μέλη της Εταιρείας,

με εκθέματα θεματικού περιεχομένου.

Την τελευταία μέρα λειτουργίας της Έκθεσης (20.09.1995) κυκλοφόρησαν 30 αναμνηστικοί φάκελοι, σφραγισμένοι στο Κεντρικό Ταχυδρομείο Κοζάνης με την ειδική αναμνηστική σφραγίδα.

**ΕΚΘΕΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ
ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟΥ
Πάτμος, 23-29 Σεπτεμβρίου 1995.**

Η έκθεση πραγματοποιήθηκε με την ευκαιρία των εορταστικών εκδηλώσεων για τα 1900 χρόνια από την “ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ ΙΩΑΝΝΟΥ” στην Πάτμο. Τα ελληνικά γραμματόσημα, με τις εικόνες τους που αναφέρονται στο μεγάλο αυτό θρησκευτικό γεγονός και στην εν γένει Ελληνοχριστιανική Θρησκεία, έδωσαν ζωή στα γεγονότα του 95 μ.Χ. και μετέπειτα.

Την έκθεση οργάνωσε ο ΕΛΤΑ, δραστηριότητες του οποίου είχαν ενταχθεί στον πανηγυρικό εορτασμό του Ιωβηλαίου της Θείας Φανέρωσης. Λειτουργήσε στην αίθουσα της Πατριαρχικής

Εστίας, από 23 έως 29 Σεπτεμβρίου 1995, με γραμματόσημα αποκλειστικά θρησκευτικού περιεχομένου.

Την έκθεση επισκέφθηκαν ο Οικουμενικός Πατριάρχης, οι προκαθήμενοι των ανά τον κόσμο Ορθόδοξων Εκκλησιών, οι εκπρόσωποι άλλων Χριστιανικών Εκκλησιών και διεκκλησιαστικών Οργανισμών, προσωπικότητες της πολιτικής και κοινωνικής ζωής, δημοσιογράφοι και πολλοί άλλοι που βρέθηκαν στην Πάτμο για τον εορτασμό.

Στο Ταχυδρομικό Γραφείο Πάτμου χρησιμοποιήθηκε ειδική αναμνηστική σφραγίδα με την οποία σφραγίστηκε δίπτυχο χρωματιστό πρόγραμμα που εξέδωσαν τα ΕΛΤΑ και που προσφέρθηκε στους επισκέπτες της Έκθεσης.

**ΕΚΘΕΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ
ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟΥ
Ηράκλειο Κρήτης, 8-12 Νοεμβρίου 1995**

Την ανωτέρω Έκθεση οργάνωσαν τα ΕΛ.ΤΑ. στον Ιερό Ναό Αγίας Αικατερίνης Σιναϊτών στο Ηράκλειο Κρήτης, με την ευκαιρία των 100 χρόνων του Ναού του Αγίου Μηνά, πολιούχου της πόλης.

Τα εγκαίνια της Έκθεσης έγιναν από τον Σεβασμιότατο Αρχιεπίσκοπο Κρήτης κ.κ. Τιμόθεο, παρουσία του Δημάρχου Ηρακλείου, του Προέδρου του Δ.Σ. των ΕΛ.ΤΑ., του Πρωτοπρεσβύτερου του Οικονομικού Θρόνου και πλήθους κόσμου.

Η Υπηρεσία Ενημέρωσης των ΕΛ.ΤΑ. επέδιδε στους προσερχόμενους δίπτυχο χρωματιστό πρόγραμμα στο οποίο είχε επικολληθεί το γραμματόσημο 120 Δρχ. (εικόνα Ηρακλείου) από την σειρά Πρωτεύουσες Νομών, και είχε σφραγιστεί με την αναμνηστική σφραγίδα που χρησιμοποιήθηκε στις 8 Νοεμβρίου 1995 στο Κεντρικό Ταχυδρομικό Γραφείο Ηρακλείου.

Σημείωση: Λόγω της μεγάλης έκτασης του κειμένου που αναφέρεται στην Πανελλήνια Έκθεση Γραμματόσημου "ΑΘΗΝΑ-ΠΕΙΡΑΙΑΣ '95", η χρονολογική σειρά παρακάμπτεται εκτάκτως, για να δημοσιευτεί αυτοτελώς στο επόμενο τεύχος.

**5η ΕΚΘΕΣΗ "ΦΙΛΟ.Ν.ΠΕΜ"
"ΕΛΛΑΣ - ΜΑΡΟΚΟ"**

Μοσχάτο 30 Νοεμ. - 4 Δεκ. 1995.

Η έκθεση αυτή λειτούργησε στην Πνευματική Εστία Μοσχάτου και διοργανώθηκε από το φιλοτελικό τμήμα της Πνευματικής Εστίας Μοσχάτου.

Είχε την αιγίδα του Δημάρχου Μοσχάτου και του Πρέσβη του Μαρόκου στην Αθήνα.

Την Οργανωτική Επιτροπή αποτέλεσαν οι Κώστας Κορρές Πρόεδρος, Παύλος Παπαφρατζέσκος Αντιπρόεδρος, Αντώνης Στρατάκης Γραμματέας, Αλέκος Ιατρίδης Οικονομικός Διαχειριστής και Γιάννης Ζα-

βόλιας, Νίκος Κατσουνιώτης, Αίγλη Καρατάσση, Χρήστος Πετρόπουλος, Γιάννης Στεφάνου, Πέτρος Χρήστου και Αντώνης Κουμουτόπουλος Μέλη.

Χορηγοί ήταν τα Ελληνικά Ταχυδρομεία, η Ιονική Τράπεζα, η ΕΛΑΪΣ Α.Ε. και η "ΒΙΝΥΛΙΟ" Δ. Στρατάκης.

Έλαβαν μέρος 24 εκθέτες, μεταξύ των οποίων ο Πρέσβης του Μαρόκου, τα Μαροκινά Ταχυδρομεία και ο ΕΛ.ΤΑ., ενώ τα εκθέματα αναπτύχθηκαν σε 70 πλαίσια.

Στην τελετή των εγκαίνιων παρέστησαν ο Δήμαρχος Μοσχάτου, οι Πρέσβεις του Μαρόκου, της Συρίας και της Σαουδικής Αραβίας, ο Σύμβουλος Φιλοτελισμού ΕΛΤΑ, εκπρόσωποι των Δ.Σ. Φιλοτελικών Σωματείων Αθήνας και Πειραιά, πολλοί φιλοτελιστές και κάτοικοι της πόλης του Μοσχάτου.

Η Οργανωτική Επιτροπή έθεσε σε κυκλοφορία αναμνηστικό φάκελο, σφραγισμένο με την ειδική αναμνηστική σφραγίδα της ημέρας των εγκαίνιων. Κυκλοφόρησε επίσης κατάλογος - πρόγραμμα της έκθεσης.

Η έκθεση δεν είχε συναγωνιστικό χαρακτήρα. Σε όλους τους εκθέτες δόθηκε αναμνηστική πλακέτα με δίπλωμα για τη συμμετοχή τους.

**ΦΙΛΟΤΕΛΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ
ΚΑΡΤΩΝ ΜΑΞΙΜΟΥΜ**

**"ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΧΩΡΙΣ ΣΥΝΟΡΑ"
Αθήνα, 28 Φεβ. - 9 Μαρ. 1996.**

Η παραπάνω Έκθεση οργανώθηκε από την Ένωση Ελλήνων Συλλεκτών Καρτών Μάξιμουμ και το Πολιτιστικό Κέντρο Εργαζομένων ΟΤΕ και ήταν αφιερωμένη στα 100 χρόνια τηλεφώνου στην Ελλάδα.

Συμμετείχαν οι Άλκης Βαλτινός, Παναγιώτης Γεωργίτσος, Άννα Θεοδωρέλλου, Μαργαρίτα Κοτοπούλη, Ζωή Μιχαλοπούλου και Άννα Παπαϊωάννου, με ισάριθμες με συλλογές Καρτών Μάξιμουμ, καθώς και ο Πρόεδρος της Ε.Φ.Ο. Άγγελος Παπαϊω-

άννου με τη συλλογή του "Τηλεγραφήματα στην Ελλάδα" και "Τηλεγραφικές Σφραγίδες" από το 1859 μέχρι σήμερα.

Στον εκθεσιακό χώρο λειτούργησε Προσωρινό Ταχυδρομικό Γραφείο και χρησιμοποιήθηκε ειδική αναμνηστική σφραγίδα, με την οποία σφραγίστηκε και η εικονιζόμενη Κ.Μ. που η Οργανωτική Επιτροπή έθεσε σε κυκλοφορία.

**ΕΚΘΕΣΗ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟΥ
"ΘΑΛΑΣΣΑ ΚΑΙ ΦΙΛΟΤΕΛΙΣΜΟΣ"**
Αθήνα, 8 έως 16 Μαρτίου 1996.

Η παραπάνω έκθεση λειτούργησε στην αίθουσα Τέχνης του Πνευματικού Κέντρου Δήμου Αθηναίων, στην οδό Ξενοφώντος 7, και είχε ως κυρίαρχο θέμα τον Ελληνικό Θαλάσσιο χώρο.

Στην οργάνωση της Έκθεσης, της οποίας η πρωτοβουλία ανήκε στην Ελληνική Θαλάσσια Ένωση, συμμετείχε ενεργά ο Πανελλήνιος Σύλλογος Θεματικού Φιλοτελισμού και Νεότητας, ενώ συμπαραστάθηκαν ηθικά και υλικά ο ΕΛΤΑ, η Ελληνική Φιλοτελική Ομοσπονδία και το Πνευματικό Κέντρο Δήμου Αθηναίων.

Στην έκθεση, η οποία

ύστερα από τα τότε γεγονότα του Αιγαίου (βραχονησίδα Ίμια) είχε καταστεί επίκαιρη, συμμετείχαν 20 εκθέτες από όλη την Ελλάδα, με ισάριθμες συλλογές. Μεταξύ των εκθετών ήταν και ο ΕΛ.ΤΑ., με γραμματόσημα αναφερόμενα στη θάλασσα.

Την Οργανωτική Επιτροπή, από πλευράς Ελληνικής Θαλάσσιας Ένωσης, αποτέλεσαν οι Ευάγγελος Καστανιάς Πρόεδρος, Ε. Ζερβουλάκος, Πέτρος Λινάρδος και Σπύρος Πασχάλης, και από πλευράς του Π.Σ.Θ.Φ.Ν. οι Νομικός Καρδούλης, Γεώργιος Καράτσαλης, Αλέκος Ιατρίδης και Βασίλης Πετρόχειλος.

Την πρώτη ημέρα λειτουργίας της Έκθεσης, ο Π.Σ.Θ.Φ.Ν. έθεσε σε κυκλοφορία μικρό αριθμό εικονογραφημένων φακέλων, φυλλαρίων (φιεγιέ) και τρίπτυχων προγραμμάτων – καταλόγων. Οι αναμνηστικοί φάκελοι και τα προγράμματα έφεραν σχετικό με το θέμα γραμματόσημο, σφραγισμένο με την ειδική αναμνηστική σφραγίδα.

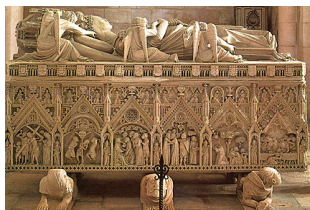
Τα εγκαίνια πραγματοποιήθηκαν την Παρασκευή 8 Μαρτίου στην Αίθουσα Τέχνης, με ιδιαίτερη λαμπρότητα, παρουσία ανωτάτων και ανωτέρων αξιωματικών του Πολεμικού Ναυτικού, διευθυντικών στελεχών των ΕΛ.ΤΑ., 50μελούς αντιπροσωπείας της Σχολής Ναυτικών Δοκίμων, εκπροσώπων Φιλοτελικών Σωματείων και πλήθους κόσμου.

Σε μνήμη των απολεσθέντων τριών αξιωματικών (Π.Ν. Καραθανάση, Βλαχάκου και Γιαλογού) στα επεισόδια των Ιμίων, τηρήθηκε ενός λεπτού σιγή.

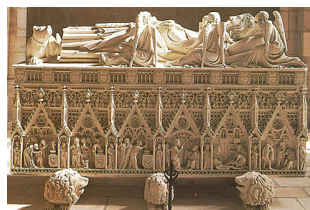
Σε ειδική τελετή προσφέρθηκε από τον Πρόεδρο της Ο.Ε. αναμνηστική πλακέτα.

(Συνεχίζεται)

Ινές ντε Κάστρο Βασίλισσα μετά θάνατον

Ένα από το πιο γνωστά πορτογαλικά γλυμικά είναι και αυτό που λέει “Agora é tarde; Inês é morta” (Τώρα είναι αργά. Η Ινές πέθανε). Εξακολουθεί να χρησιμοποιείται εδώ και πάνω από 550 χρόνια, αφότου η –ίσως- πιο τραγική ηρωίδα όλων των εποχών έχασε τη ζωή της. Η ιστορία της ξεπέρασε εδώ και αιώνες τα σύνορα της Πορτογαλίας και έγινε διεθνής μύθος, όπερα, θέατρο, ποίημα, μυθιστόρημα, ζωγραφικός πίνακας. Πρόκειται για μία τραγική ιστορία αλλά και για έναν από τους μεγαλύτερους έρωτες όλων των εποχών.

Η Ινές Πέρεζ ντε Κάστρο γεννήθηκε το 1325 στην Γαλικία της Ισπανίας. Οι γονείς της ήταν ευγενικής καταγωγής. Ο πατέρας ήταν στρατιωτικός από την Γαλικία και η μητέρα Πορτογαλίδα. Το 1340 η Ινές ήρθε στην Πορτογαλία ως καμαριέρα της Ινφάντα Κονστάνς της Καστίλλης, η οποία είχε μόλις παντρευτεί με τον πρίγκιπα Πέτρο, διάδοχο του πορτογαλικού θρόνου. Ο πρίγκιπας την ερωτεύτηκε από την πρώτη στιγμή με τόσο πάθος, ώστε άρχισε να παραμελεί την Κονστάνς, τη νόμιμη γυναίκα του, με κίνδυνο να διαταραχθούν οι ήδη αδύναμες σχέσεις με την Καστίλη.

Ταυτόχρονα, ο Πέτρος έφερε κοντά του τα αδέρφια της Ινές, τους έκανε φίλους του και τους κατέστησε προσωπικούς του συμβούλους. Ότι είχε σχέση με την αγαπημένη του, ότι εκείνη αγαπούσε, ήθελε να το έχει κοντά του, να το αγαπά κι αυτός.

Ο πατέρας του Πέτρο, ο βασιλιάς Αφόνσου Δ΄ της Πορτογαλίας, παρακολουθούσε αυτή την ερωτική περιπέτεια του γιού του με αρκετή ανησυχία. Μοναδική ελπίδα του ήταν ότι ο χρόνος θα βοηθούσε να ξεθυμάνει το πάθος του. Γι' αυτό και περίμενε χωρίς να επεμβαίνει.

Τα πράγματα άλλαξαν όμως όταν το 1345 η Κονστάνς πέθανε και ο Πέτρος έπρεπε να

ξαναπαντρευτεί. Σύμφωνα με την παράδοση και τις αρχές του παλατιού, ο Αλφόνσο Δ΄ άρχισε τις προσπάθειες επιλογής νέας συζύγου για το γιό του, μια και η Αυλή δεν θεωρούσε την Ινές κατάλληλη να γίνει βασίλισσα. Όμως ο Πέτρος δεν δεχόταν για κανένα λόγο να λάβει άλλη γυναίκα εκτός από την αγαπημένη του Ινές.

Στο μεταξύ, η παράνομη σχέση του ζευγαριού είχε αποφέρει τρία υγιέστατα παιδιά, δύο από τα οποία ήταν αγόρια, ενώ ο νόμιμος γιος του Πέτρο, ο μελλοντικός βασιλιάς Φερδινάνδος Α΄ της Πορτογαλίας, ήταν ένα εύθραυστο παιδί. Αυτό δημιούργουσε ακόμη περισσότερο δυσφορία μεταξύ των Πορτογάλων ευγενών, οι οποίοι φοβούνταν την αυξανόμενη επιρροή της Καστίλλης πάνω στον Πέτρο.

Αφού όλες οι προσπάθειες να μεταπειστεί ο γιός του απέτυχαν, ο Αφόνσου Δ΄ διέταξε να εξορίσουν την Ινές. Όμως και αυτό το μέτρο δεν είχε αποτέλεσμα. Ο νεαρός πρίγκιπας την ακολούθησε στη εξορία, μη αποδεχόμενος να την αποχωριστεί. Μάταια ο πατέρας του προσπάθησε και πάλι να τον μεταπείσει. Ο Πέτρος ήταν αποφασισμένος να ζήσει για πάντα μαζί της.

Ήταν μια ημέρα του 1355, όταν ο Αλφόνσου Δ΄ πήρε τη μεγάλη απόφαση: να θανα-

Η Ινές ντε Κάστρο, ως ηρωίδα θεατρικού έργου του Αντόνιο Φερέιρα.

Ο βασιλιάς Πέτρος Α΄ της Πορτογαλίας.

τώσει την Ινές.

Την εκτέλεση ανέλαβαν τρία άτομα που πήγαν στο Μοναστήρι της Σάντα Κλάρα, στην Κοϊμπρα, όπου κρατείτο η Ινές. Το τραγικό ήταν ότι την αποκεφάλισαν μπροστά στο μικρό παιδί της.

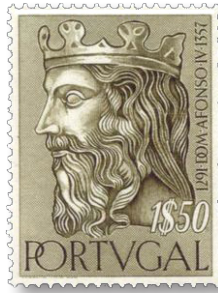
Όταν ο Πέτρος το έμαθε, η καρδιά του γέμισε πόνο, αλλά και μίσος. Έπρεπε όμως να περιμένει την άνοδό του στο θρόνο για να κάνει τις επόμενες κινήσεις του.

Μόλις έγινε βασιλιάς της Πορτογαλίας, μετά το θάνατο του πατέρα του το 1357, επικήρυξε τους δολοφόνους, αναζητώντας τους ακόμα και στην γειτονική Ισπανία όπου είχαν καταφύγει. Τελικά κατάφερε να συλλάβει δύο από αυτούς, τους έφερε στην Πορτογαλία και τους εκτέλεσε δημοσίως, ξεριζώνοντας την καρδιά τους. Δεν είχαν δικαίωμα να έχουν καρδιά αφού ράγισαν την δική του!

Ταυτόχρονα δήλωσε δημόσια ότι ήταν παντρεμένος με την Ινές. Ότι την είχε παντρευτεί κρυφά πριν από χρόνια, χωρίς ωστόσο αυτό να έχει ποτέ τεκμηριωθεί από άλλη μαρτυρία. Με αυτό τον τρόπο, κατέστησε τη νεκρή νόμιμη βασίλισσα. Για να επιβάλει μάλιστα πιο έντονα τη μνήμη της Ινές στο αυλικό περιβάλλον, λέγεται ότι ζήτησε να ξεθάψουν το σώμα της και ανάγκασε ολόκληρη την Αυλή να φιλήσει το χέρι του αποσυντεθειμένου πτώματος, δηλώνοντας με αυτό τον τρόπο την υποταγή

Η στιγμή της εκτέλεσης της Ινές σε πίνακα του Πορτογάλου ζωγράφου Columbano Bordalo Pinheiro.

Αφόνσου Δ', πατέρας του Πέντρο, και, δεξιά, Φεντινάντο Α', ο γιός του και μετέπειτα βασιλιάς.

της στη νέα βασίλισσα.

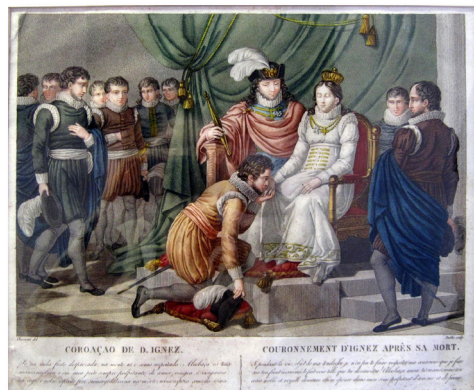
Η Ινές ντε Κάστρο ήταν η μόνη βασίλισσα στην ιστορία που ανέβηκε στο θρόνο μετά θάνατον!

Ο Πέτρος Α' συνέχισε να βασιλεύει μέχρι το θάνατό του, το 1367, ζώντας με την ανάμνηση της αγαπημένης του. Ενταφιάστηκε στο

Μοναστήρι της Αλκομπάσα, έχοντας προηγουμένως φροντίσει να ταφεί κοντά του και η Ινές. Τα φέρετά τους βρίσκονται πάντα εκεί, μέσα στο καθολικό του μοναστηριού, εξ ολοκλήρου μαρμάρινα, διακοσμημένα με υπέροχα γλυπτά και με σκηνές από τη ζωή τους. Στον τάφο του Πέτρου μπορεί κανείς να διαβάσει τη φράση "até ao fim do mundo" (μαζί σου μέχρι το τέλος του κόσμου).

Θα χρειάζονταν πολλός χώρος για να απαριθμήσει κανείς το μεγάλο αριθμό θεατρικών έργων και ποιημάτων που ενέπνευσε η ιστορία αυτού του μεγάλου έρωτα. Πολλοί ήταν και οι ζωγράφοι που εμπνεύστηκαν από το δράμα της Ινές και του Πέτρου. Αλλά και οι μουσουργοί δεν υστέρησαν σε έμπνευση με αυτή τη διαχρονική ιστορία αγάπης και θανάτου. Αρκεί να αναφερθεί ότι γράφτηκαν περισσότερες από 20 όπερες.

Παντελής Λεούσης

"Η μεταθανάτια στέψη της Ινές". Εξιδανικευμένη αναπαράσταση της στέψης και της δήλωσης υποταγής των αυλικών προς τη νεκρή.

Ο ΥΠΕΡΣΙΒΗΡΙΚΟΣ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΣ

του Παντελή Λεούση

Υπερσιβηρικός σιδηρόδρομος! Μία δι-αδρομή σχεδόν 10.000 χλμ που διασχίζει 7 μεσημβρινούς, περνά μέσα από Ρωσία, Μογγολία, Κίνα, και φτάνει μέχρι τη Θάλασσα της Ιαπωνίας, τα πέρατα της ασιατικής ηπείρου! Ένα ταξίδι που περνά μέσα από κάμπους και απέραντες στέπες, φαράγγια και χαράδρες, λίμνες και ποτάμια, πολιτισμούς και εθνότητες...

Η σκέψη για την κατασκευή του άρχισε το 1857, από τον Γενικό Κυβερνήτη της Ανατολικής Σιβηρίας και αντιμετώπιστηκε αμέσως θετικά. Έγιναν προτάσεις, σχέδια, μελέτες, όμως το όλο έργο σκόνταψε στη χρηματοδότηση. Γύρω στα 1985 η Ρωσική Κυβέρνηση άρχισε να το σκέπτεται σοβαρά. Στα πρώτα πλάνα της ήταν το έργο να αναλάβουν ξένοι επιχειρηματίες. Ο φόβος, όμως, της επίδρασης που θα επέφεραν οι εταιρείες και οι άνθρωποι τους στις απομονωμένες αχανείς περιοχές της χώρας, την ανάγκασε να κατασκευάσει τον υπερσιβηρικό με ίδιους πόρους.

Τα σχέδια και η χρηματοδότηση για την κατασκευή του υπερσιβηρικού σιδηρόδρομου για τη σύνδεση της πρωτεύουσας Μόσχας με το λιμάνι του Βλαδιβοστόκ στον Ειρηνικό εγκρίθηκαν από τον τσάρο Αλέξανδρο ΙΙ στην Αγία Πετρούπολη. Όμως την πρώτη ουσιαστική ώθηση στο έργο έδωσε ο γιος του, τσάρος Αλέξανδρος ΙΙΙ. Ήταν αυτός που επέτρεψε την κατασκευή, διόρισε Διευθυντή των Σιδη-

ροδρόμων τον Sergei Witte, Υπουργό του επί των Οικονομικών (1889), και από το 1891 έως το 1913 διέθεσε από τον αυτοκρατορικό κρατικό προϋπολογισμό 1.455 δισεκατομμύρια ρούβλια. Τεράστια δαπάνη για την εποχή, που ξεπεράστηκε μόνο από το στρατιωτικό προϋπολογισμό του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου.

Το Μάρτη του 1891, ο κατοπινός τσάρος Nicholas ΙΙ, κατά τη διάρκεια ενός ταξιδιού – γύρου του κόσμου, επιστρέφοντας από την Ιαπωνία έκανε στάση στο Βλαδιβοστόκ, όπου εγκαινίασε την κατασκευή

του τμήματος του υπερσιβηρικού της Άπω Ανατολής. Δεν παρέλειψε μάλιστα να γράψει στο ημερολόγιό του ότι πρόσμενε με αδημονία την ολοκλήρωση των έργων, για να εγκαινιάσει το ειδικό κινητό ταρικό γραφείο-βαγόνι, που ήδη κατασκευαζόταν στην Πετρούπολη. Με αυτό θα μπορούσε εύκολα και συχνότερα να επισκέπτεται ολόκληρη τη Ρωσία.

Η κύρια διαδρομή του υπερσιβηρικού άρχισε από την Αγία Πετρούπολη, πήγαινε χωρίς διακοπή στη Μόσχα, πενούσε από τις πόλεις Χέλιαμπινσκ, Ομσκ, Νοβοσιμπίρσκ, Ιρκούτσκ, Ουλάν-Ουντέ, Τσίτα, και από το Χαμπαρόβσκ έφθανε στο Βλαδιβοστόκ μέσω Νότιας Σιβηρίας. Η κατασκευή διάρ-

κεσε από το 1891 έως το 1916.

Το 1897 οι Ρώσοι άρχισαν επίσης την κατασκευή του Κινεζικού Ανατολικού Σιδηρόδρομου, που συνέδεσε την σιβηρική πόλη

Ο τσάρος Αλέξανδρος Β', ο γιος του Αλέξανδρος Γ' και ο Νικόλαος Β' (κάτω).

Χάρτης διαδρομής του υπερσιβηρικού, από τη Μόσχα ως το Βλαδιβοστόκ.

Μία από τις πρωτεύουσες που διασχίζει ο υπερσιβηρικός είναι και η Ουλάν Μπατόρ της Μογγολίας.

Η γραμμή Μόσχα-Βλαδιβοστόκ (7.371 χλμ) εγκαινιάστηκε το 1891.

Η γραμμή Μπαϊκάλ- Αμούρ. Εξυπηρετείται και αυτή από τον υπερσιβηρικό.

Τσίτα με το λιμάνι του Βλαδιβοστόκ, μέσω Μαντζουρίας, που ολοκληρώθηκε το 1903, συνδέοντας την Ρωσία με την Κίνα και συντομεύοντας τη διαδρομή προς το Βλαδιβοστόκ (Οι Ρώσοι, μετά τον σινο-ιαπωνικό πόλεμο, κατέλαβαν τη Βόρεια Μαντζουρία, που τότε ανήκε στην Ιαπωνία).

Ο υπερσιβηρικός σιδηρόδρομος έγινε πρόβλεψη να συνδέεται συχνά με τον κύριο διηπειρωτικό ρωσικό σιδηροδρομικό δίκτυο, συνδέοντας έτσι εκατοντάδες μεγάλες και μικρές πόλεις της ευρωπαϊκής και ασιατικής Ρωσίας.

Η συνολική διαδρομή του Υπερσιβηρικού καλύπτει 9.259 χιλιόμετρα και διασχίζει 7 διαφορετικούς μεσημβρινούς (χρονικές ζώνες). Το σύνολο του ταξιδιού διαρκεί οκτώ ημέρες και είναι η τρίτη μακρύτερη ενιαία συνεχής διαδρομή στον κόσμο, μετά από αυτές τις Μόσχα-Πιονιγκ (10.267 χλμ) και Κίεβο-Βλαδιβοστόκ (11.085 χλμ), οι οποίες ακολουθούν επίσης τον υπερσιβηρικό για ένα μεγάλο μέρος της διαδρομής τους.

Το έργο άρχισε να κατασκευάζεται και στις δύο άκρες του, προχωρώντας προς το κέντρο. Για την

πραγματοποίηση του χρησιμοποιήθηκαν ευρύτατα Ρώσοι στρατιώτες, καθώς και κατάδικοι εργάτες από τη Σαχαλίνη και άλλες περιοχές.

Μεγάλα έργα της διαδρομής ήταν οι γέφυρες στον ποταμό Ουράλη, μέσω της οποίας ο νέος σιδηρόδρομος μπήκε στην Ασία (1890), στον ποταμό Ομπ που είχε ως συνέπεια τη μεταμόρφωση της μικρής πόλης Νοβονικολάεφσκ στο μεγάλο κόμβο του Νοβοσιμπίρσκ (1898).

Το πρώτο τρένο που έφθασε στο Ιρκούτσκ και τις ακτές της λίμνης Βαϊκάλης ήταν το 1898.

Μια από τις μεγαλύτερες τεχνικές προκλήσεις ήταν η προσπέλαση της Λίμνης Βαϊκάλης, περίπου 60 χλμ ανατολικά του Ιρκούτσκ. Η Βαϊκάλη, με μήκος πάνω από 640 χλμ και βάθος 1.600 μ, ήταν σοβαρό πρόβλημα. Η λύση που επιλέχτηκε ήταν η μεταφορά του τρένου με πορθμείο. Για το σκοπό αυτό παραγγέλθηκε στο Νιούκαστλ της Αγγλίας ένα παγοθραυστικό, το SS Μπαϊκάλ, καθώς και ένα μικρότερο, το Άνκαρα.

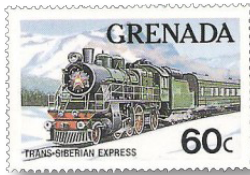
Το χειμώνα, για τη μετακίνηση των επιβατών από την μία στην άλλη μεριά

Η γραμμή εξπρές του υπερσιβηρικού υπάρχει από το 1905. (αναγράφεται στο γραμματόσημο)

Εκδόσεις για τα εκατό χρόνια του υπερσιβηρικού σιδηροδρόμου.

Τρεις τύποι μηχανών, από αυτές που χρησιμοποιήθηκαν κατά καιρούς στα δρομολόγια "Transsiberian Express".

της λίμνης και μέχρι να ολοκληρωθούν άλλα έργα υποδομής, χρησιμοποιήθηκαν έλκηθρα.

Τέλος, με την ολοκλήρωση των έργων στον ποταμό Αμούρ, βόρεια των κινεζικών συνόρων (1916), η γραμμή παραδόθηκε στην κυκλοφορία και έκτοτε λειτουργεί έως σήμερα.

Στο μεταξύ, ο εξηλεκτρισμός της γραμμής, που άρχισε το 1929 και ολοκληρώθηκε το 2002, επέτρεψε έναν διπλασιασμό του βάρους των τρένων σε 6.000 τόνους.

Ο υπερσιβηρικός σιδηρόδρομος έδωσε μια μεγάλη ώθηση στη γεωργία της Σιβηρίας, διευκολύνοντας σε μεγάλο βαθμό τις εξαγωγές προς κεντρική Ρωσία και Ευρώπη. Επηρέασε τα εδάφη που σύνδεσε άμεσα, καθώς επίσης και εκείνα που συνδέονταν με ποτάμιες μεταφορές. Για παράδειγμα, η πόλη Αλτάι Κράι μετέφερε το σιτάρι της προς τον υπερσιβηρικό μέσω του ποταμού Ομπ.

Όταν η σιβηρική γεωργία άρχισε να εξάγει φτηνό σιτάρι προς τη δύση, η γεωργία στην κεντρική Ρωσία ήταν ακόμα κάτω

από οικονομική πίεση μετά από το τέλος της δουλοπαροικίας, η οποία είχε καταργηθεί τυπικά το 1861. Κατά συνέπεια, για να υπερασπίσει τα κεντρικά εδάφη και να αποτρέψει πιθανή

κοινωνική αποσταθεροποίηση, η κυβέρνηση εισήγαγε το 1896 νέο, χαμηλό δασμολόγιο για το σιτάρι. Αυτό το μέτρο άλλαξε τη φύση των εξαγωγών. Ιδρύθηκαν αλευρόμυλοι για την παρασκευή ψωμιού από το σιτάρι των περιοχών Αλτάι Κράι, Νοβοσιμπίρσκ και Τομσκ, και πολλά αγροκτήματα επιδόθη-

καν στην παραγωγή βουτύρου. Από 1896 έως το 1913 η Σιβηρία εξήγαγε κατά μέσον όρο περισσότερο από μισό εκατομμύριο τόνους σίτου και αλεύρων ετησίως.

Η υπερσιβηρική γραμμή παραμένει η σημαντικότερη σύνδεση για μεταφορές στο εσωτερικό της Ρωσίας. Περίπου το 30% των ρωσικών εξαγωγών περνά από αυτή τη γραμμή. Ταυτόχρονα προσελκύει πολλούς ξένους τουρίστες, ενώ την χρησιμοποιούν ευρύτατα οι ντόπιοι επιβάτες.

Γέφυρα στον ποταμό Άγκαρα (Ιρκούτσκ) από όπου περνά ο υπερσιβηρικός.

Φιλοτελική αποτύπωση της σημασίας που δίνουν οι Ρώσοι στα τρένα.

Με τον εξηλεκτρισμό της γραμμής και την χρήση ηλεκτρικών τρένων, οι αμαξοστοιχίες έγιναν μεγαλύτερες και τα ταξίδια πιο άνετα (αριστερά, ηλεκτρική αμαξοστοιχία εξπρές).

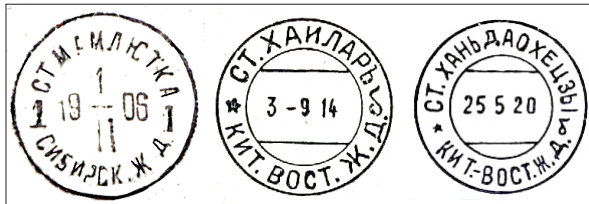

Μεταλλείο, η παραγωγή του οποίου μεταφέρεται μέσω του υπερσιβηρικού. Αλλά και κάθε είδους εμπορεύματα διακινούνται και μεταφέρονται μέσω της πολλαπλώς χρήσιμης αυτής γραμμής.

Φορτηγό τρένο εποχής. Έκδοση "Εναντίον της πείνας" (1922).

Σήμερα ο υπερσιβηρικός σιδηρόδρομος μεταφέρει περίπου 200.000 εμπορευματοκιβώτια το χρόνο στην Ευρώπη. Οι ρωσικοί σιδηρόδρομοι σκοπεύουν τουλάχιστον σε διπλασιασμό του όγκου τους. Γι' αυτό και βελτίωσαν τα άλλα μέσα μεταφοράς και την ικανότητα των λιμανιών τους. Εφέτος υπολογίζεται ότι ο όγκος των διακινούμενων εμπορευμάτων μεταξύ Ρωσίας και Κίνας θα προσεγγίσει τα 60 εκατομμύρια τόνους, οι περισσότεροι από τους οποίους θα μεταφερθούν με τον υπερσιβηρικό.

Σφραγίδες τσαρικής εποχής, σιδηροδρομικών σταθμών Mamlutca, Khailar και Handaohtzy της Κινεζικής Ανατολικής Γραμμής του υπερσιβηρικού.

Αλλά τόσο ο κινηματογράφος όσο και το θέατρο δεν έμειναν αδιάφοροι στις συγκινή-

σεις που προσφέρει αυτό το περιπετειώδες ταξίδι. Το 2008 γυρίστηκε ταινία θρίλερ με τίτλο *Transsiberian*, ενώ τον ίδιο χρόνο άρχισε να παίζεται στη Νέα Υόρκη και η θεατρική εκδοχή του έργου.

Τα εισιτήρια, με επιστροφή, από την Κεντρική Ευρώπη έως το Βλαδιβοστόκ, στοιχίζουν 250 €, συν 30 έως 60 € για τις μεγάλες διαδρομές σε τετράκλινα βαγόνια. Όσοι από τους αναγνώστες μας αποφασίσετε να πραγματοποιήσετε αυτό το (ονειρικό) ταξίδι με τον υπερσιβηρικό, προτιμήστε να βγάλετε τα εισιτήρια εκτός Ρωσίας, ή από το διαδίκτυο. Στη Ρωσία θα τα πληρώσετε πιο ακριβά και θα έχετε δυσκολία με τη γλώσσα.

Καλό σας ταξίδι!

Χάρτης των διαδρομών του υπερσιβηρικού σιδηροδρόμου

ΦΕΡΕΝΤΣ ΠΟΥΣΚΑΣ

Ένας γίγαντας του ποδοσφαίρου

Ο Φέρεντς Πούσκας (Ferenc Purczfeld Biró, όπως ήταν το πραγματικό του όνομα) υπήρξε μία από τις σπουδαιότερες μορφές του ευρωπαϊκού, αλλά και του παγκοσμίου ποδοσφαίρου. Γεννήθηκε το 1927, στη Βουδαπέστη. Η ποδοσφαιρική του σταδιοδρομία άρχισε στην ουγγρική Χόνβεντ, όπου γρήγορα ξεχώρισε για το σπουδαίο ταλέντο του. Την ομάδα αυτή είχε αναλάβει διοικητικά ο Ουγγρικός Στρατός από το 1949, και ο Πούσκας απέκτησε τον βαθμό του Συνταγματάρχη. Από τότε του έμεινε το προσωνύμιο "Ο Καλπάζων Συνταγματάρχης".

Με την Χόνβεντ κατέκτησε πέντε πρωταθλήματα και βγήκε πρώτος σκόρερ τα χρόνια 1947-48, 1949-50, 1950 και 1953, πετυχαίνοντας 50 (!), 31, 25 και 27 τέρματα, αντίστοιχα. Ταυτόχρονα, το 1948, αναδείχθηκε πρώτος σκόρερ στη Ευρώπη.

Όπως ήταν φυσικό, δεν άργησε να κληθεί στην εθνική ομάδα της χώρας του, στην τότε ανίκητη ομάδα των Μαγουάρων, με συμπαίκτες τους Ζόλταν Τσίμπορ και Σάντορ Κόκτσιτς, Γιόζεφ Μπόσικ, Νάντορ Χιντεγκούτι. Καθ' όλη τη διάρκεια της δεκαετίας του '50 ήταν ο αδιαφιλονίκητος ηγέτης αυτής της θρυλικής εθνικής, με τα χρώματα της οποίας πέτυχε ένα σπάνιο κατόρθωμα. Σημείωσε 84 τέρματα σε 85 παιχνίδια.

Το 1958, δύο χρόνια μετά την ουγγρική

επανάσταση, έφυγε για την Ισπανία, όπου έπαιξε για τη θρυλική ομάδα της Ρεάλ Μαδρίτης, έχοντας για συμπαίκτες τους Αλφρέντο ντι Στέφανο, Φρανσίσκο Τζέντο (Gento), Ραϊμόν Κοπά, Ετόρ Ριάλ και Χοσέ Σανταμαρία.

Με τη Ρεάλ, το μεγάλο ταλέντο του αναδείχτηκε ακόμα περισσότερο, οδηγώντας τη μαδριλένικη ομάδα σε πραγματικούς θριάμβους. Μαζί της κέρδισε τέσσερα κύπελλα Ριχίχις, ενώ σε δύο τελικούς Ευρωπαϊκών Κυπέλων σημείωσε επτά τέρματα. Ήταν τόσο η ικανότητά του στο σκοράρισμα, ώστε σε 529 αγώνες που έλαβε μέρος σε Ουγγαρία και Ισπανία, σημείω-

σε 514 τέρματα! Δίκαια επομένως το 1995 αναγνωρίστηκε από το IFFHS (Παγκόσμια Ομοσπονδία Ιστορίας και Στατιστικής Ποδοσφαίρου) ως ο κορυφαίος σκόρερ του 20ού αιώνα. Όλα αυτά χάρη στην εκπληκτική τεχνική του και στο "φαρμακερό" αριστερό του πόδι.

Μετά το τέλος της σταδιοδρομίας του ως ποδοσφαιριστή, ο Πούσκας ακολούθησε την καριέρα του προπονητή, με σπουδαιότερο επίτευγμα

αυτό του 1971, όταν οδήγησε τον δικό μας Παναθηναϊκό στον τελικό του Κυπέλου Πρωταθλητριών Ευρώπης. Τον αξέχαστο τελικό που έληξε 2-0 υπέρ του Άγιαξ.

Παρά το γεγονός ότι άφησε τη χώρα του το 1956, πράξη που πολλοί χαρακτήρισαν

Ελσίνκι, Ολυμπιάδα 1952.
Ο Πούσκας οδήγησε την Ουγγαρία στην κατάκτηση του Χρυσού μεταλλίου.

Ο Πούσκας και ένα από τα πολλά γκολ που σημείωσε στη μακρόχρονη καριέρα του.

Αρχηγός, στο Παγκόσμιο Κύπελλο "Argentina '78". Έκδοση για τα 100 χρόνια της FIFA (μέσον) και 50η επέτειος του σταδίου Ferenc Puskás (δεξιά).

ως αποστασία –με τα δεδομένα της εποχής-, ο Πούσκας παρέμεινε είδωλο για τους Ούγγρους. Ένας εθνικός ήρωας που όλοι λάτρευαν. Το 1993, η ουγγρική κυβέρνηση τον απάλλαξε από κάθε είδους μομφή, δίνοντάς του έτσι τη δυνατότητα να αναλάβει προπονητής της εθνικής ομάδας της χώρας.

Το 2002, η πατρίδα του επιφύλαξε μία ξεχωριστή τιμή, μετονομάζοντας το Στάδιο Νεπ της Βουδαπέστης σε Στάδιο Φέρεντς Πούσκας, ενώ, ένα χρόνο μετά, η Ουγγρική Ομοσπονδία Ποδοσφαίρου τον αναγνώρισε επίσημα ως τον καλύτερο Ούγγρο ποδοσφαιριστή των τελευταίων 50 ετών.

Το 2000, Πούσκας προσβλήθηκε από την ασθένεια του Αλτσχάιμερ. Το Σεπτέμβριο του 2006 εισήχθη σε νοσοκομείο της Βουδαπέστης,

όπου και άφησε την τελευταία του πνοή, δύο

μήνες μετά, από πνευμονία.

Η κηδεία έγινε δημοσία δαπάνη. Η πομπή με το φέρετρό του, αφού πρώτα πέρασε από το Στάδιο Φέρεντς Πούσκας, οδηγήθηκε κατόπιν στην Πλατεία των Ηρώων όπου του αποδόθηκαν στρατιωτικές τιμές. Τέλος, η σορός του ενταφιάστηκε κάτω από το θόλο της βασιλικής του Αγίου Στεφάνου της Βουδαπέστης. Ήταν 9 Δεκεμβρίου 2006.

Ένα χρόνο ακριβώς μετά τον θάνατό του, μια οδός κοντά στο στάδιο Bozsik της Βουδαπέστης πήρε και αυτή το όνομά του. Η Ουγγαρία, τίμησε ένα σπουδαίο τέκνο της, ένα μεγάλο ποδοσφαιριστή, όπως πραγματικά του άξιζε.

Το περίφημο Nép Stadium, προτού μετονομαστεί σε Ferenc Puskás Stadium.

Π. Λ.

Τάδε έφη Καποδίστριας

".. Ελπίζω ότι όσοι εξ' υμών συμμετάσχουν εις την Κυβέρνησιν θέλουν γνωρίσει μεθ' εμού ότι εις τας παρούσας περιπτώσεις, όσοι ευρίσκονται εις δημόσια υπουργήματα δεν είναι δυνατόν να λαμβάνουν μισθούς αναλόγως με τον βαθμό του υψηλού υπουργήματός των και με τας εκδουλεύσεις των, αλλ' ότι οι μισθοί ούτοι πρέπει να αναλογούν ακριβώς εις τα χρηματικά μέσα, τα οποία έχει η Κυβέρνησις εις την εξουσίαν της."

"...εφ' όσον τα ιδιαίτερα εισοδήματά μου αρκούν δια να ζήσω, αρνούμαι να εγγίσω μέχρι και του οβολού τα δημόσια χρήματα, ενώ ευρισκόμεθα εις το μέσον ερειπίων και ανθρώπων βυθισμένων εις εσχάτην πενίαν".

Καποδίστριας, Πρώτος Κυβερνήτης της Ελλάδος, προς την Δ' Εθνοσυνέλευση.

Στη θέση της καθιερωμένης ΑΝΟΙΚΤΗΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ, σας παρουσιάζουμε σήμερα μερικά από τα 84 φύλλα της πολυβραβευμένης συλλογής της Γαλλίδας Bernadette ROUCH. Χρησιμοποιώντας υλικό χαμηλού κόστους, χωρίς όμως να παραλείπει την απαραίτητη ποικιλία υλικού και εφαρμόζοντας με σεβασμό στους θεματικούς κανόνες, η συλλέκτρια παρουσιάζει μία αξιοζήλευτη, υποδειγματική συλλογή.

ΤΟ ΞΥΛΟ ... ΣΕ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΧΡΗΣΕΙΣ ΤΟΥ

ΤΟ ΔΕΝΤΡΟ ΦΕΥΓΕΙ ΑΠΟ ΤΟ ΔΑΣΟΣ ΚΑΙ ΓΙΝΕΤΑΙ ΞΥΛΟ

Από τα μακρινά χρόνια, ο άνθρωπος ήξερε να εκμεταλλεύεται έναν από τους πιο παλιούς φυσικούς πόρους που του προμήθευε το δάσος: ΤΟ ΞΥΛΟ. Εύχρηστο υλικό, το ξύλο χρησιμοποιείται από τον άνθρωπο καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής του.

Ιδιωτικό μονόφυλλο Πορτογαλίας του 1921

1. **Η ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΤΟΥ ΞΥΛΟΥ**
  1. 1 Από το δάσος στο πριονιστήριο
2. **ΤΟ ΞΥΛΟ ΩΣ ΥΛΙΚΟ**
  2. 1 Ακατέργαστη χρήση του και παράγωγα.
3. **Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΤΟΥ ΧΡΗΣΗ**
  3. 1 Αρχιτεκτονική και μεταφορές
  3. 2 Ξύλα για θέρμανση και επιπλοποιία
  3. 3 Αντικείμενα χρηστικά ή ελάχιστα ...χρήσιμα.

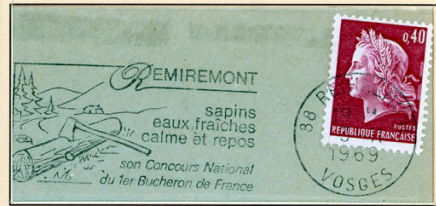
1. 1 Από το δάσος στο πριονιστήριο

Το σημείο όπου το δέντρο θα πέσει επιλέγεται με προσοχή, για να μη βλαβούν τα γειτονικά φυτώρια και δέντρα.

Μονόφυλλο Πορτογαλίας του 1943.

Η δουλειά των ξυλοκόπων είναι δύσκολη και επίπονη. Παλαιότερα εργαζόντουσαν με το τσεκούρι, ένα από τα αρχαιότερα εργαλεία.

Στα μέσα του 19ου αι., έκανε την εμφάνισή του ένα πρακτικό, εύχρηστο, όσο και γρήγορο εργαλείο, το αλυσσοπρίονο.

Δοκίμο μηχανικής γραμματοσήμανσης

Η υλοτομία προκαλεί συχνά ατυχήματα. Ας μην ακολουθήσει κανείς το λανθασμένο παράδειγμα υλοτομίας του παραπλευρώς γραμματοσήμου.

Λανθασμένος σχεδιασμός γραμματοσήμου.

2.1 Η ακατέργαστη χρήση του - παράγωγα.

Φθάνοντας στο εργοστάσιο, το ξύλο περνά από μηχανές όπου θρυματίζεται σε πριονίδια,...

Μονόφυλλο Κίνας του 2002

Η παρασκευή πάστας από ρητινώδη ξύλα, επέτρεψε το πέρασμα από το χειρτεχνικό στο βιομηχανικό στάδιο. Η ανάμιξη με σκόνη λακτόζης, η σχηματοποίηση και η ξήρανση, αποτελούν σήμερα στάδια της διαδικασίας παραγωγής χαρτιού.

Ανάλογα με τη χρήση του, το χαρτί θα λεπτυνθεί περισσότερο, όπως π.χ. αυτό που προορίζεται για σιγαρόχαρτο.

...τα οποία, μετά από κορνιοτοποίηση, δίνουν τον ξυλοπολτό. Αυτή η πάστα αποτελεί την πρώτη ύλη του χαρτιού.

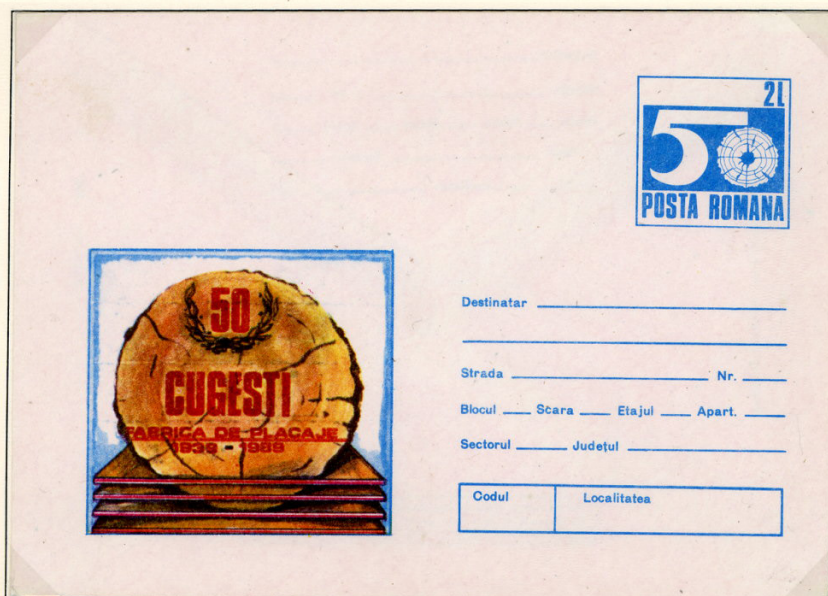
2. 1 Η ακατέργαστη χρήση του ξύλου - παράγωγα.

Το πλακάζ γίνεται από το ξετύλιγμα λεπτών φύλλων ξύλου απο κορμούς δέντρων.

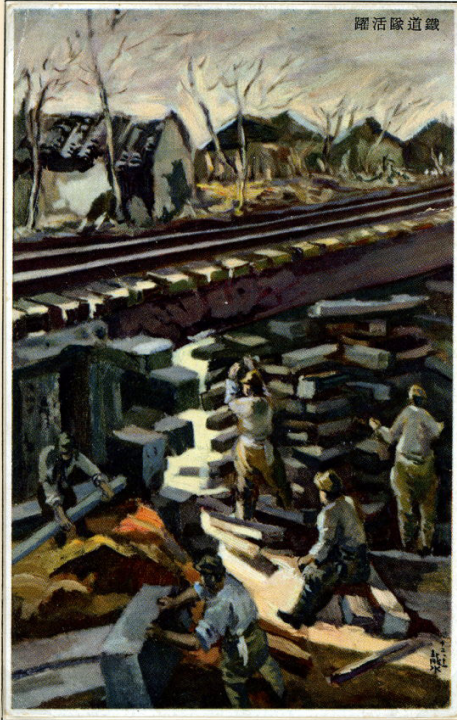
Μηχανόσημο πρώτης γενιάς, τύπου Franco typ B

Το κοντραπλακέ λαμβάνεται με την συγκόλληση επαλλήλων λεπτών φύλλων πλακάζ και, στη συνέχεια, με συμπίεση. Τα φύλλα μπαίνουν με τα νεύρα σταυρωτά, ώστε να υπάρχει καλύτερη αντίσταση στη διάβρωση από την υγρασία.

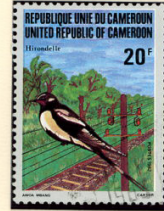

2.1 Η ακατέργαστη χρήση του - παράγωγα.

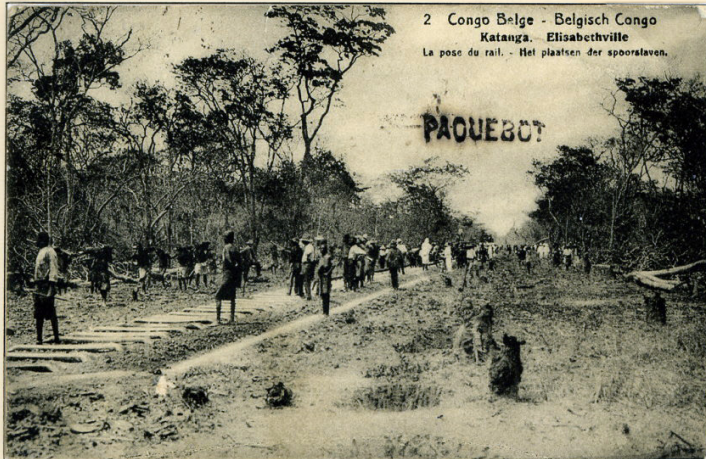
Τα υποσιτηλώματα των σιδηροδρομικών γραμμών ...

Στρατιωτικό μονόφυλλο Ιαπωνίας με λογοκρίσια

Γραμματόσημα σε ρολό, τύπου "Bulk Rate"

...ανανεώνονται κάθε 20 χρόνια.

Σειρά 72 αριθμημένων μονόφυλλων Βελγικού Κογκό. Κυκλοφόρησαν μεταξύ 1912-1921.

3 - Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΤΟΥ ΧΡΗΣΗ

3.1 Αρχιτεκτονική - Μεταφορές

Ο άνθρωπος, έχοντας αφήσει τα σπήλαια, κατασκευάζει καλύβες από κλαδιά και τις σκεπάζει με φύλλα.

Αερόγραμμα. Αν εσωκλειστεί άλλο επιστολόχαρτο, παύει η μεταφορά του αεροπορικώς

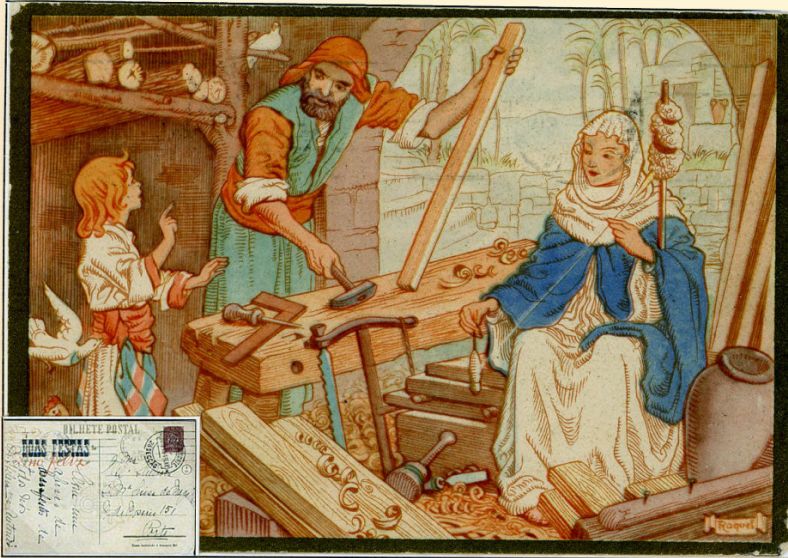
Οι καλύβες κατασκευάζονται συνήθως επάνω σε υποστηλώσεις, ...

...μέσα στο νερό ή στο έδαφος, για προφύλαξη από τα αρπακτικά.

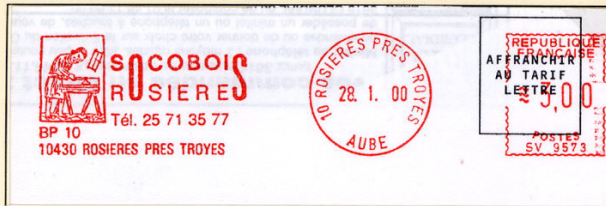
3. 1 Αρχιτεκτονική - Μεταφορές

Ο ξυλουργός, για όλες τις κατασκευές, ετοιμάζει τον ξύλινο σκελετό.

"Καλές Γιορτές", Νο 48. Σειρά εορταστικών μονόφυλλων Πορτογαλίας του 1943

Αυτό το υλικό, μονταρισμένο κατάλληλα, αποτελεί ένα σύνολο ικανό να υποστηρίξει μεγαλύτερες κατασκευές και άλλου είδους υλικά.

Τα σύνεργα του ξυλουργού...

...το σκεπάρνι, το τρυπάνι,

...το πριόνι,

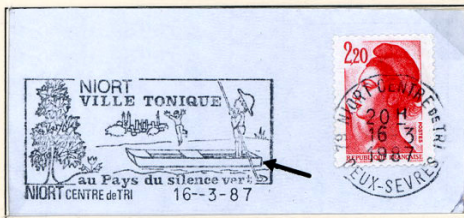
3. 1 Αρχιτεκτονική - Μεταφορές

Το ξύλο είναι ανθεκτικό υλικό που επιπλέει διότι είναι ελαφρό.
Χρησιμοποιείται παγκοσμίως για την κατασκευή κάθε είδους πλεούμενων.

Το πιο απλό είναι η σχεδία, που αποτελείται από κορμούς ενωμένους μεταξύ τους.

Υπάρχουν και βάρκες κατασκευασμένες από μονοκόμματο σκαμμένο κορμό...

...καθώς και βάρκες με επίπεδη καρίνα (χωρίς καθόλου τρόπιδα).

Οι γνωστές μας βάρκες είναι από τα περισσότερο επεξεργασμένα απλά πλεούμενα...

Μονόφυλλο Φινλανδίας του 1978, με μπάντα φωσφόρου στο έντυπο γραμματόσημο

... με μακραίωνη εξέλιξη.

Πήγασος, το φτερωτό άλογο των θεών!

Όλοι γνωρίζουμε τον Πήγασο, ένα από τα πιο διάσημα πλάσματα της Μυθολογίας μας. Αυτό το φτερωτό, άσπρο –συνήθως- άλογο, δεξί χέρι του Δία, σύμβολο και έμπνευση ποιητών και λογοτεχνών -ιδιαίτερα του 19ου αιώνα-, προσφιλές εικονογραφικό θέμα των αγγειογράφων της αρχαιότητας, αλλά και πλήθους ζωγράφων και γλυπτών της Αναγέννησης.

Ο Πήγασος ήταν γιός του Ποσειδώνα και της Μέδουσας. Ήρθε στον κόσμο όταν ο Περσέας αποκεφάλισε τη Μέδουσα, την οποία είχε καταστήσει έγκυο ο Ποσειδώνας. Από την τομή ξεπήδησαν ο Πήγασος και ο αδελφός του Χρυσάωρας. Λέγεται μάλιστα ότι γεννήθηκε από το αίμα που έπεσε στη θάλασσα και ότι ο πρώτος που τον ίππευσε ήταν ο Περσέας. Ιππευοντάς τον, κατάφερε να διαφύγει την καταδίωξη των άλλων δύο γοργόνων, αδελφών της Μέδουσας. Ίσως όμως και να διέφυγε με τα φτερωτά σανδάλια του, όπως περιγράφει άλλος μύθος.

Για την προέλευση του ονόματός του, ο Ησίοδος μας πληροφορεί ότι σχετίζεται με πηγές και οφείλεται στις “Πηγές” του Ωκεανού

όπου είχε γεννηθεί.

Ο Πήγασος, μόλις γεννήθηκε, ανήλθε στον Όλυμπο, στην έδρα των Αθανάτων και διέμενε στην υπηρεσία του Δία, ο οποίος τον επιφόρτισε με τη μεταφορά των κεραυνών από το εργαστήριο του Ηφαίστου στον

Όλυμπο. Οι Κορίνθιοι, που τον διεκδικούν σαν δική τους θεότητα, ισχυρίζονταν ότι μόλις ξεπήδησε από τη Μέδουσα, πέταξε στην Ακροκόρινθο και ξεδίψασε στα νερά της Πειρήνης πηγής, γι’ αυτό και είχε πάρει το προσωνύμιο “Πειρήνιος πώλος”. Στη συνέχεια οι παραδόσεις των Κορινθίων συσχετίζουν τον Πήγασο με τον ακόλουθο μύθο:

Κάποτε, ο Κορίνθιος ήρωας Βελλεροφόντης συνέλαβε τον Πήγασο κοντά στην Πειρήνη πηγή. Βοήθησαν σ’ αυτό τόσο η Αθηνά (ονομάστηκε “χαλινίτης” επειδή βοήθησε να δαμαστεί ο Πήγασος, κρατώντας τον από τα χαλινάρια), όσο και ο πατέρας του Ποσειδώνας. Τελικά το φτερωτό άλογο του επέτρεψε στον Βελλεροφόντη να το ιππεύσει και, με τη βοήθειά του, κατάφερε αυτός να νικήσει τη Χίμαιρα, το πολύμορφο τέρας, αλλά και να πραγματοποιήσει πολλούς άλλους άθλους.

Ο Βαλλεροφόντης ιππεύει τον Πήγασο. Δεξιά, η θεά Αθηνά τον κρατά από τα χαλινάρια, βοηθώντας τον ήρωα να δαμάσει το φτερωτό άτι.

Είναι πολλές οι χώρες που χρησιμοποίησαν τον Πήγασο ως θέμα για τα γραμματόσημά τους.

Ο Πήγασος συμβολίζει την ταχύτητα μεταφοράς και επίδοσης της αλληλογραφίας και γι' αυτό απεικονίζεται σε γραμματόσημα αεροπορικού ή επείγοντος ταχυδρομείου.

Όμως το τέλος του Βελλεροφόντη ήταν άδοξο. Πλήρης από έπαρση για την δύναμή του, αποφάσισε να ανέβει στον ουρανό με τον φτερωτό Πήγασο για να ανακαλύψει την κατοικία των θεών. Τότε ο Δίας, εξοργισμένος από το θράσος του, έριξε κεραυνό με αποτέλεσμα ο Βελλεροφόντης να πέσει από το άλογο και να μείνει ανάπηρος, χάνοντας ταυτόχρονα και τον Πήγασο, τον οποίο ο Δίας μεταμόρφωσε στο γνωστό αστερισμό.

Ο Πήγασος, μεταξύ των πολλών άλλων, εμπλέκεται και σε ένα επεισόδιο με τις Εννέα Μούσες. Όταν αυτές διαγωνίζονταν κάποτε

η φύση όλη γαλήνεψε. Μέχρι και τα ποτάμια έπαψαν να ακούγονται, για να αφήσουν τη θέση τους στους εξαίσιους ύμνους. Τότε ήταν που και ο Ελικώνας, γεμάτος χαρά και υπερηφάνεια, άρχισε να υψώνει τη κορυφή του προς τον ουρανό. Όμως αυτό δεν άρεσε στον Ποσειδώνα, γι' αυτό και έδωσε εντολή στον Πήγασο να λακτίσει το βουνό με τις σπλές του. Από το λάκτισμα αυτό γεννήθηκε η πηγή του Ελικώνα, η καλούμενη και Ιπποκρήνη, τα νερά της οποίας αποτελούσαν πηγή έμπνευσης για τις Μούσες.

Την εικόνα του Πήγασου συναντάμε επίσης σε πλήθος νομισμάτων και δα-

Ο Πήγασος σε αργυρό κορινθιακό στατήρα του 345-307.

Ο μύθος του Πήγασου δίνει συχνά έμπνευση στις εικαστικές τέχνες.

του Πιέρου, μόλις οι –προφανώς κακόφωνες– Πιέριες κόρες άρχισαν να τραγουδούν, όλα σκοτείνιασαν. Το φως επανήλθε μόλις ήλθε η σειρά των Μουσών. Ο ουρανός, η θάλασσα,

Ο Δίας μεταμόρφωσε τον Πήγασο σε αστερισμό.

γούδι, στον ποταμό Ελικώνα, με τις κόρες

κυτιόλιθων, από τα Μυκηναϊκά χρόνια μέχρι και τα τέλη της Ρωμαϊκής εποχής. Αλλά και για τον διεθνή φιλοτελισμό, ο Πήγασος αποτελεί ένα από τα δημοφιλέστερα θέματα. Υπάρχει σε πολλές εκδόσεις γραμματοσήμων, αναμνηστικών σφραγίδων και άλλου υλικού.

Λάκης Τσάκωνας

Αχ! Αυτό το πλάνο...

Πλάνο εκθέματος που εκτέθηκε στην διεθνή έκθεση ANTWERPIA 2010.

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΧΑΡΤΙΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ

1. Από το χαρτί, το στήριγμα της τυπογραφίας...

- 1.1. Οι πρόδρομοι
- 1.2. Εφεύρεση και εξέλιξη
- 1.3. ... υλικά
- 1.4. Ο τρόπος σύγχρονης κατασκευής χαρτιού
- 1.5. Χαρτί, μία μεγάλη προσφορά

2. ...μέσω της ιστορίας, τυπογραφίας και μηχανικής...

- 2.1. Η τυπογραφία προ του Γουτεμβέργιου
- 2.2. Η εφεύρεση του Γουτεμβέργιου άλλαξε τον κόσμο
- 2.3. Η τυπογραφία εισάγεται παντού και εξελίσσεται
- 2.4. Στοιχειοθεσία και τεχνικές εκτύπωσης
- 2.5. Ποικιλία της εκτυπωτικής βιομηχανίας

3. ...στο συναρπαστικό κόσμο των βιβλίων...

- 3.1. Εξέλιξη της σημερινής μορφής των βιβλίων
- 3.2. Επεξεργασία του βιβλίου
- 3.3. Εμπορία των βιβλίων
- 3.4. Βιβλία για όλους
- 3.5. Βιβλιοθήκες, η παγκόσμια γνώση

4. ...και στο σύγχρονο κόσμο των εφημερίδων.

- 4.1. Η εξέλιξη του τύπου
- 4.2. Αγώνας για την ελευθερία του τύπου
- 4.3. Εμπορία του τύπου
- 4.4. Ποικιλία του τύπου
- 4.5. Το δημόσιο πρόσωπο του τύπου

ΤΑ ΑΝΑΣΤΕΝΑΡΙΑ

Ενώ οι περισσότεροι πιστεύαμε ότι τα Αναστενάρια είναι ένα παραδοσιακό ελληνικό και βουλγαρικό θρησκευτικό έθιμο, με κύριο χαρακτηριστικό του την πυροβασία με γυμνά πόδια, τα ισπανικά ταχυδρομεία ήρθαν να τα ανατρέψουν όλα με το εικονιζόμενο γραμματόσημο.

Μία σύντομη έρευνα μας αποκάλυψε ότι κάθε χρόνο, στις 23 Ιουνίου τα μεσάνυχτα, στο Σαν Πέντρο Μανρίκε, στη Σόρια της Ισπανίας, γίνεται η γιορτή του Paso del Fuego (βάδισμα στη φωτιά), δηλαδή της πυροβασίας. Στις 9:00 το βράδυ ανάβουν μία μεγάλη υπαίθρια φωτιά χρησιμοποιώντας περίπου 2.000 κιλά ξύλα βελανιδιάς, τα οποία καίγονται εύκολα και ομοιόμορφα. Γύρω στις 11:30 η φωτιά λειαινεται, ώστε να σχηματιστεί ένα χαλί από πυρωμένα κάρβουνα, και αμέσως μετά οι νέοι χορεύουν γύρω της, έως ότου φτάσουν μεσάνυχτα. Τότε, δέκα έως δώδεκα νέοι που έχουν προεπιλεγεί αρχίζουν την πυροβασία, συχνά φορτώνοντας στην πλάτη τους και δεύτερο άτομο. Παράλληλα, λευκοντυμένες γυναίκες (οι "μόndidas") κρατώντας ψάθινα καλάθια και περπατώντας εν πομπή, προσφέρουν στο κοινό μακριές λεπτές φραντζόλες ψωμιού, κάτι σαν μεγάλα κριτσίνια ("arbujeños"). Η επικεφαλής της πομπής προσφέρει το πρώτο κριτσίνι στον ιερέα.

Το 2008, το Paso del Fuego (βάδισμα στη φωτιά) της Ισπανίας ανακηρύχτηκε γιορτή Διεθνούς Τουριστικού Ενδιαφέροντος.

Σε ότι αφορά στα δικά μας Αναστενάρια,

πιθανολογείται ότι πρόκειται για επιβίωση αντίστοιχων θρησκευτικών τελετών της αρχαιότητας και συγκεκριμένα πρακτικών από τη λατρεία του Διονύσου.

Σήμερα, αναστενάρια γίνονται στην Αγία Ελένη Σερρών, στην Κερκίνη Σερρών, στο Λαγκαδά, στη Μελίκη της Βέροιας και στη Μαυρολεύκη της Δράμας.

Συνδέονται με τη γιορτή των Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης της 21ης Μαΐου, σε ανάμνηση της διάσωσης των εικόνων των αγίων από πυρκαγιά, που ξέσπασε το 1250 στον φερώνυμο ναό τους, στο Λαγκαδά.

Οι εκδηλώσεις ξεκινάνε την παραμονή της 21ης Μαΐου και τελειώνουν το βράδυ της 23ης.

Το όνομα Αναστενάρια πάρθηκε από το αναστενάρι, το εικόνισμα που κρατούν σ' όλη τη διάρκεια της γιορτής στα χέρια τους και που θεωρείται το ανώτατο σύμβολο των αναστενάρηδων.

Η γιορτή αρχίζει με ξέφρενο χορό, με τη συνοδεία ταμπούρλου, άσκαυλου ή/και πίπιζας, καθώς και με θρησκευτικούς ψαλμούς. Τη δεύτερη μέρα γίνεται η ζωθουσία, με το κρέας του σφαγμένου ζώου να μοιράζεται στις οικογένειες του χωριού. Αρχίζει πάλι ο χορός και το φαγοπότι και σαν κλείσιμο έρχεται η πυροβασία. Κατά τη φάση αυτή ορισμένοι από τους συμμετέχοντες, εκστασιασμένοι από την πίστη τους,

ρίχνονται στα αναμμένα κάρβουνα και χορεύουν κρατώντας στα χέρια τους ένα εικόνισμα ή ένα Ευαγγέλιο.

Λ. Τ.

ΟΙ ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

α) ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΑ

ΕΛΛΑΔΑΣ

• Την 26η Ιανουαρίου κυκλοφόρησε η 1η σειρά γραμματοσήμων Αγίου Όρους του 2012 με τίτλο “ΚΑΘΟΛΙΚΑ ΙΕΡΩΝ ΜΟΝΩΝ Α’”, κλάσεων € 0.50, 0.60, 0.75, 0.85, 1.00 και 2.20 (Σύνολο € 5.90), σε 40.000 πλήρεις σειρές, 6.000 διπλούς ΦΓΗΚ προς € 8.40, 2000 λευκώματα σειράς προς € 35.00 και 18.000 Κάρτες Μάξιμουμ (3.000 από κάθε κλάση) προς € 9.60 η σειρά.

• Στις 21 Φεβρουαρίου κυκλοφόρησε η 1η σειρά γραμματοσήμων του 2012 με τίτλο “Ο ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΘΑΛΑΣΣΩΝ”, αποτελούμενη από 10 γραμματόσημα συνολικής αξίας € 8.22, σε 150.000 πλήρεις σειρές. Κυκλοφόρησαν επίσης 3 X 12.000 ΦΓΗΚ προς € 11.60 το σετ, 2.000 τυποποιημένες σειρές προς € 12.50, 1.500 απλά λευκώματα σειράς προς € 25.00, 3.000 φύλλα προσωπικού γραμματοσήμου προς € 10.00 και 10.000 Κάρτες Μάξιμουμ (10 X 1.000) προς € 16.00 το σετ.

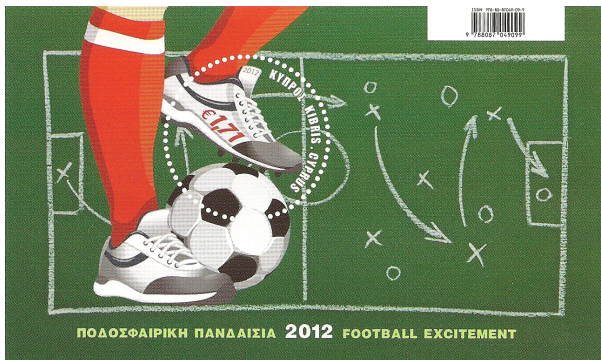
Οι κλάσεις των € 0.60 και 2.47 κυκλοφόρησαν χωρίς ένδειξη τέλους, αλλά με την ένδειξη “έως 20 γρ. εσωτερικού” και “έως 20 γρ. συστημένα εσωτερικού” αντίστοιχα.

• Την 20η Μαρτίου κυκλοφόρησε η 2η σειρά γραμματοσήμων Αγίου Όρους του 2012 με τίτλο “ΚΑΘΟΛΙΚΑ ΙΕΡΩΝ ΜΟΝΩΝ Β’”, κλάσεων € 0.50, 0.60, 1.00, 1.50 και 2.00 (Σύνολο € 5.60), σε 40.000 πλήρεις σειρές, 6.000 διπλούς ΦΓΗΚ προς € 8.10, 2000 λευκώματα σειράς προς € 35.00 και 15.000 Κάρτες Μάξιμουμ (3.000 από κάθε κλάση) προς € 8.00 η σειρά.

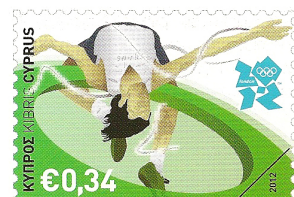
ΚΥΠΡΟΥ

- Στις 31 Ιανουαρίου 2012 κυκλοφόρησε η σειρά "ΑΛΟΓΑ" σε 50.000 πλήρεις σειρές προς € 1.96 και 7.000 ΦΠΗΚ προς € 2.30.

- Στις 21 Μαρτίου 2012 κυκλοφόρησε η σειρά "Ποδοσφαιρική πανδαισία 2012" σε 50.000 φυλλαράκια (φενιέ) προς € 1.71 και 7.000 ΦΠΗΚ προς € 2.05.

- Στις 21 Μαρτίου 2012 κυκλοφόρησε επίσης η σειρά "ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ - ΛΟΝΔΙΝΟ 2012" σε 150.000 πλήρεις σειρές προς € 1.25 και 7.000 ΦΠΗΚ προς € 1.59.

β) ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΜΝΗΣΤΙΚΕΣ ΣΦΡΑΓΙΔΕΣ**ΕΛΛΑΔΑΣ**

• Χρησιμοποιήθηκε στις 30 Ιανουαρίου 2012, με την ευκαιρία της συμπλήρωσης 120 χρόνων αδιάλειπτης παρουσίας των Αρσακείων Σχολείων Πατρών.

• Χρησιμοποιήθηκε την 21η Φεβρουαρίου 2012, ημερομηνία η οποία μπορεί να διαβαστεί και προς τις δύο κατευθύνσεις (καρκινοβατούσα).

ΚΥΠΡΟΥ

• C2/2012. Χρησιμοποιήθηκε από 1 έως 3 Μαρτίου 2012, με την ευκαιρία της Διεθνούς Φιλοτελικής Έκθεσης "MUNCHEN 2012" που διεξήχθη στο Μόναχο της Γερμανίας τις παραπάνω ημερομηνίες (ίδια παράσταση που χρησιμοποιείται για σφραγίδες εκθέσεων του εξωτερικού).

γ) ΣΦΡΑΓΙΣΤΙΚΟΙ ΔΑΚΤΥΛΙΟΙ ΚΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΤΙΚΑ ΣΥΝΘΗΜΑΤΑ:**ΕΛΛΑΔΑΣ**

• "5-8 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ, ΕΟΡΤΗ ΠΟΛΕΜΙΚΗΣ ΑΕΡΟΠΟΡΙΑΣ". Χρησιμοποιήθηκε από 26 έως 30 Σεπτεμβρίου 2011.

ΚΥΠΡΟΥ

• S1/2012. Χρησιμοποιήθηκε από 10 έως 17 Φεβρουαρίου 2011, στα πλαίσια των εκδηλώσεων που πραγματοποίησε το Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων για την ημέρα του ΕΝΙΑΙΟΥ ΑΡΙΘΜΟΥ ΚΛΗΣΗΣ ΕΚΤΑΚΤΗΣ ΑΝΑΓΚΗΣ '112' (11.02.2012).

• S3/2012. Χρησιμοποιήθηκε από 12-16, 19-20 και 23 Μαρτίου 2012, με την ευκαιρία των 100 χρόνων από την ίδρυση και λειτουργία της Εμπορικής Σχολής Μιτσή Λεμύθου (1912-2012).

• S4/2012. Χρησιμοποιήθηκε από 21 έως 22 Μαρτίου 2012, με την ευκαιρία της "Παγκόσμιας Ημέρας Νερού" (22.03.2012). (Γνωστή, επαναλαμβανόμενη σφραγίδα).

ΠΡΟΣΕΧΕΙΣ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ

BALKANFILA 2012, Maribor/Slovenia, 24-27/05, Π. Λεούσης (έληξε η προθεσμία)
 PLANETE TIMBRES 2012, Paris 9-17/01, Σ. Μπόζοβιτς (έληξε η προθεσμία)
 AUSTRALIA 2013 Melbourne, 10-15/05, Αλ. Γαληνός 210 3305086, kollecti@otenet.gr
 THAILAND 2013 Bangkok, 2-14/08 Λ. Πετρόπουλος 6947 217712, lasarosp@yahoo.com
 BRASILIANA 2013 Rio de Janeiro, 11-17/11, Γ. Θωμαρέης 6974465742, albani@tee.gr
 ILHAVO 2012 (Εθνική Πορτογαλίας, με την Ελλάδα προσκεκλημένη χώρα) 2-7/10/12.
 Α. Βιρβίλης, 210 4521971, 6908731073, anvirvilis@yahoo.gr